Karjalankarhukoira
Jalostuksen tavoiteohjelma 2026-2030

UUSI

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen hallituksessa 24.01.2025

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 15.03.2025

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt kokouksessa 4/2025
ajalle 1.1.2026-31.12.2030

Sisällys

1. YHTEENVETO 4

2. RODUN TAUSTA 7

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA 9

4. RODUN NYKYTILANNE 10

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja 10

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos 10

4.1.2 Jalostuspohja 13

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa 15

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta 17

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet 17

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta 17

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin 17

4.2.3 Käyttöominaisuuksien ja luonteen testaus 17

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa 17

4.2.5 Käyttö ja koeominaisuudet 20

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen 23

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta 24

4.3.Terveys ja lisääntyminen 24

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat 24

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat 30

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt 34

4.3.4 Lisääntyminen 35

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet 35

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä 36

4.4.Ulkomuoto 38

4.4.1 Rotumääritelmä 38

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset 38

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus 40

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista 40

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA 41

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso 41

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen 43

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS 46

6.1 Jalostuksen tavoitteet 46

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille 48

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet 49

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin 51

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta 54

7. LÄHTEET 54

8. LIITTEET 55

1. YHTEENVETO

Karjalankarhukoiran alkujuuret juontuvat Karjalaan ja alkulähteet nykytietämyksen mukaan syrjäänien metsästyspystykorviin. Alunperin monimuotoisesta, luonnonkannasta polveutuvasta kaikenriistankoirasta on voimakkailla suurriistaviettiin ja ulkomuotoon kohdistuvilla jalostusvalinnoilla luotu nykyinen karjalankarhukoira.

Jalostuspohjana käytettiin 45 eri yksilöä ja rodun rotu- merkit vahvistettiin vuonna 1945 painottaen käyttöominaisuuksia. Rodun suosio on vaihdellut ajan kuluessa ja vakiintunut nykyvuosina noin 5.000 yksilön populaatioon ja noin 800 vuosittaiseen rekisteröintiin. Rotu on saavuttanut suosiota Pohjoismaissa ja sitä harrastetaan myös muualla maailmassa.

Karjalankarhukoirien jalostus on painottunut käyttöominaisuuksien kehittämiseen ja vaalimiseen, joskin alkuaikoina myös ulkomuotoon kohdistuva karsinta oli voimakasta. Ensimmäiset hirvikokeet järjestettiin vuonna 1945. Luonnonkarhun haukkutaipumuskokeita on ollut mahdollisuus suorittaa vuodesta 1998 lähtien.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet
Rodun käyttöominaisuuksia on saatu hyvin kehitettyä ja vakiinnutettua, varsinkin viime vuosikymmeninä jatkuen edelleen. Vuosina 2005-2010 hirvenhaukkukokeiden ykköspalkitsemisprosentti oli noin 40 prosenttia. Vuosina 2012-2015, koekäyntien Hirv1 haukkumisprosentti on noussut 47-51 %:iin ja vuosina 2016-2022 koekäyntien HIRV1 haukkumisprosentti vaihteli välillä 42-53 %.

Rodun haasteena on pieni alkupopulaatio. Aiemmin uhkaavimpana terveysongelmana on pidetty perinnöllistä kaihia, mutta viime vuosina on herätty miettimään myös erilaisten allergioiden ja autoimmunologisten sairauksien periytyvyyttä sekä toimenpiteitä niiden leviämisen vastustamiseksi. Menneinä vuosina geenipohjaa kavennettiin entisestään rodun kehitystyötä tehtäessä joskus voimakkaallakin sukusiitoksella, koirien kertaamisilla ja ns. matadori-ilmiöllä. Voimakkaasti käyttöominaisuuksilla perusteltu jalostus on vielä aivan viime vuosikymmeniin asti alentanut perinnöllistä monimuotoisuutta. Asiaan on laajemmin havahduttu vasta 2000-luvulla yleisen tietoisuuden ja tiedon saannin, muun muassa sähköisten tietokantojen, kehittymisen myötä. Myös tietämys perinnöllisyydestä ja perinnöllisten sairauksien mekanismista sekä koirien hyvinvoinnista on lisääntynyt huimasti.

Näistä syistä päivitetty jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) painottuu edelleen edellä kuvatun monimuotoisuutta alentaneen kehityksen pysäyttämiseen ja mahdollisten korjaavien toimenpiteiden aikaansaamiseen. Karjalankarhukoira säilytetään rotumääritelmän mukaisena suurriistan metsästykseen soveltuvana koirana, jonka rodunomaisia metsästysominaisuuksia edelleen vakiinnutetaan. Viimeiset vuodet jalostuksessa on pyritty ylläpitämään jäljellä olevaa monimuotoisuutta mahdollisimman laajasti, ja tämän vuoksi muita jalostuskriteerejä ei ole haluttu asettaa liian kireiksi.

Perinnöllisten sairauksia vastustetaan tutkimuksellisin ja jalostuksellisin keinoin.
Yleisperiaatteena on nostaa PEVISA-tarkastuksissa (Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma) käyneiden koirien määrää innostamisen ja valistamisen keinoin. Järjestö osallistuu joukkotarkastuksien järjestämiseen ja niiden taloudelliseen tukemiseen. Uuteen PEVISA-ohjelmaan tullaan esittämään muutoksia. Alle kuusi (6) vuotiaalle tehty silmätarkastuslausunto on voimassa kolme (3) vuotta, kuusi (6) vuotiaalle tai vanhemmalle tehty silmätarkastus on voimassa loppuelämän. Muuten jatketaan nykyisellä ohjelmalla. Jos aihetta ilmenee, esimerkiksi merkittäviä kehitysaskeleita virhegeenien paikannuksessa ja tieteellisesti hyväksyttyjen geenitestien käyttöönotossa, ollaan PEVISA-ohjelmaa valmiita muuttamaan välittömästi. Itsestään selvänä pidämme, ettei sisar-, isä-tytär- tai äiti-poika parituksista syntyneitä jälkeläisiä rekisteröidä, eikä myöskään PEVISA-ohjelmassa mainitun perinnöllisen silmäsairauden epäilyttävä lausunnon saaneen jälkeläisiä viedä rekisteriin lausunnon ollessa voimassa.

Sukusiitosta hallitaan suunnittelemalla ja suosittelemalla yhdistelmiä, joissa sukusiitosprosentti ei nouse yli 5,0 %:n kahdeksassa sukupolvessa, sukukatokerroin on vähintään 0,50 ja vaikuttavimman koiran osuus

sukusiitosasteessa enintään 0,85 %. Rodun terveyttä ja elinvoimaa seurataan jatkuvalla terveystietojen keruulla ja populaatiotasolla tapahtuvien terveydentilan muutosten havaitsemiseksi viiden vuoden välein suoritettavalla laajalla terveysseurantatutkimuksella. Jalostussuosituksissa painotetaan vanhempien, perinnöllisten silmäsairauksien uusintatarkastuksissa käyneitä, kaikin puolin elinvoimansa osoittaneita koiria. Muita, ainakin osittain perinnölliseksi epäiltyä sairautta potevaa koiraa ei suositella eikä sitä saisi käyttää jalostukseen.

Karjalankarhukoiran parhaat metsästysominaisuudet pyritään vakiinnuttamaan koirapopulaatioon suosittelemalla jalostukseen metsästysominaisuuksiltaan keskitasoa parempia koiria, jotka ovat osoittaneet metsästyskykynsä useamman vuoden aikana. Huomiota kiinnitetään hirven käsittelytaitoon, haun laajuuteen, sitkeyteen, yhteistyöhön ohjaajan kanssa sekä metsästykseen sopivaan itsevarmaan luonteeseen. Juroutta, taistelutahtoa ja terävyyttä toisia saman sukupuolen koiria kohtaan esiintyy. Ihmistä kohtaan vihaisuutta tai arkuutta ei kuitenkaan hyväksytä.

Koirien metsästysominaisuudet testataan metsästyksenomaisissa kokeissa kuten hirven- ja karhunhaukkutaipumuskokeissa tai käytännön metsästyksessä. Tuetaan uusien riistavietin ja siihen liittyvien ominaisuuksien testausmuotojen kehittämistä ja aktiivisia toimijoita.

Vaikka jalostuksen päätavoitteena ovat hyvät käyttöominaisuudet, myös rodun käyttövaatimuksia ilmaiseva vaikuttava ulkomuoto säilytetään.

Huomio jalostussuosituksissa kiinnitetään koiran terveeseen rakenteeseen, kuten kestäviin käpäliin, rungon ja raajojen kiinnityksen tiiviyteen sekä säätä kestävään karvapeitteeseen. Koirien koon kasvu ja ilmavuuden lisääntyminen pyritään estämään jalostusvalinnoilla. Järjestö tulee esittämään Kennelliitolle näyttelyarvostelun lisäämistä KoiraNet-tietokantaan jalostusneuvonnan työkaluksi.

Erityisesti seurataan ja tilastoidaan seuraavia asioita:

- koirien sukulaisuusasteen mittarit
- käyttöominaisuuksien kehittyminen
- rekisteröinnit ja kasvattajat
- PEVISA tulokset
- populaation terveys viiden vuoden välein
- hedelmällisyyden mittarit sekä lisääntymiseen liittyvät ongelmat
- muu terveystilanne ja sairaudet
- luonteen kehitystä

Karjalankarhukoiran populaatiotasolla tavoitteet ovat tärkeysjärjestyksessä seuraavat:

1. Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana. Tärkeimpänä on turvata riittävä rekisteröityjen koirien määrä. Rodun geeniperimän ja monimuotoisuuden säilyttämiseksi ulkomailla olemassa olevat karjalankarhukoirapopulaatiot kartoitetaan ja käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi. Rodun elinvoimaisuuden nimissä pidetään avoinna mahdollisuutta myös rotukirjan avaamiseen, jos painavat perustelut löytyvät.
2. Rodun terveys ja elinvoima pidetään edelleen hyvänä. Perinnölliset sairaudet eivät merkittävästi pääse lisääntymään populaatiossa.
3. Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään.
4. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma. Rodun luonteen kehitystä pyritään tutkimaan ja ohjaamaan entistä enemmän. Rodun luonteen tulee olla sekä yhteiskuntaan sopiva että rodulle ominainen.

5. Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ilmiasulliseen yhdenmukaisuuteen.

Tärkein asia päivitetyssä jalostuksen tavoiteohjelmassa on turvata rodun elinvoima, koirien terveys, vahva luonne ja edelleen kehittyvät käyttöominaisuudet myös tulevaisuudessa. Se on ainoa pohja, jolle rodun tulevaisuus voidaan kestävästi rakentaa. Tähän tavoitteeseen pyritään jalostuspohjan pitämisellä mahdollisimman laajana ja olemassa olevan geeniperimän monimuotoisuuden säilyttämisellä.

Tarkoituksena on saada rodun kokonaissukulaisuusasteen pieneneminen niin hitaaksi kuin mahdollista ja tehollisen populaation kasvattamisen niin, että mahdollisimman monta jalostuskriteerit täyttävää tervettä koiraa saadaan vuosittain jalostuksen piiriin.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet
Luonteen osalta ongelmana ei niinkään ole vihaisuus vaan varsinkin narttujen kohdalla jopa liiallinen luonteen pehmeys, joka herkästi vaikuttaa koiran käyttöominaisuuksiin itsenäistä työskentelyä vaativassa suurriistan metsästyksessä.

Käyttöominaisuuksiltaan parhaat karhukoirat ovat täysin kilpailukykyisiä muiden hirvikoirarotujen kanssa. Tavoitteena jatkossa on saada erinomaisia käyttöominaisuuksia ja varhaiskypsyyttä vakiinnutettua kauttaaltaan koko karhukoirapopulaatioon. Tavoitteena on myös saada ikäluokastaan entistä suurempi osuus käymään vähintään yhden kerran hirvenhaukkukokeessa, jotta saadaan kirjallisia todisteita karhukoirien toimivuudesta.

Terveys ja lisääntyminen
Karjalankarhukoira on edelleen terverakenteinen ja hyvän yleisterveyden omaava metsästyskoira. Pääsääntöisesti koiria ei tarvitse avustaa astutuksessa. Myös synnytykset hoituvat yleensä hyvin ja ilman eläinlääkärin apua. Keskimääräinen pentuekoko on pysytellyt miltei samassa ollen nyt 6,4 pentua. Vuonna 2017 tutkijat paikallistivat karhukoirien perimästä luustonkehityshäiriötä aiheuttavan geenivirheen, joka aiheuttaa pennuille kasvussa jälkeen jäämistä sekä lopulta kuoleman. Tietoisuuden lisääntyessä kyseisestä geenivirheestä ja oireista useat kasvattajat saivat selityksen vuosien varrella sattuneille selittämättömille pentukuolemille. Lisää luustonkehityshäiriöstä kohdassa: 4.3.2. Edellisen JTO:n päivittämisen jälkeen myös silmäsairauksien osalta on hieman edistytty ja yhdelle karhukoirilla esiintyvälle PRA:n muodolle (prcd-PRA) on nykyisin saatavana geenitesti, joka edesauttaa myös prcd-PRA sairaiden koirien jälkeläisten vastuullista jatkojalostuskäyttöä.

Jotta jatkossakin rodun yleisterveys saataisiin pysymään hyvänä ja perimän monimuotoisuus säilytettyä, tulisi jalostuksessa pyrkiä käyttämään vuosittain entistä useampaa eri urosta sekä suuntaamaan jalostuskäyttöä yli viisivuotiaisiin, yhä terveisiin ja metsästyskäytössä toimiviin koiriin. Varhaiskypsyys ja periyttävyys eivät katoa iän myötä, mutta yksilön terveys saattaa osoittautua luultua heikommaksi.

Ulkomuoto
Karjalankarhukoirapopulaatio on ulkomuodollisesti varsin korkeatasoinen, rotumääritelmän mukainen ja rodunomainen. Parhaimmillaan sopivan voimakasrakenteinen, tuuheaturkkinen ja joustavan ylväästi liikkuva karhukoira on ilo silmälle. Nykyinen rotumääritelmä on riittävän väljä (koko, voimakkuusaste), joka on mahdollistanut ulkomuodoltaan riittävästi toisistaan poikkeavien, mutta terverakenteisten koirien korkean palkitsemisen. Tämä on turvannut osaltaan rodun geeniperimän monimuotoisuutta. Nykyinen rotumääritelmä ei sisällä liioiteltuja piirteitä tai sellaisia vaatimuksia, jotka vaarantaisivat koiran terveyttä, rajoittaisivat sen fyysistä suorituskykyä tai oikein tulkittuna rodun arvokasta rotutyyppiä ja monimuotoisuutta.

Varsinaisessa JTO:ssa on tuotu esiin huoli töpöhäntäisten karhukoirien uhanalaisuudesta. Pitkällä aikavälillä tarkastellen huoli on ollut aiheellinen, mutta vuonna 2017 rekisteröitiin 11 töpöhäntäistä karhukoiraa ja

vuonna 2018 määrä oli 10 kpl. Vuosina 2020 - 2022 rekisteröitiin 30 töpöhäntäistä karhukoiraa. Jos sama tahti jatkuu, ei töpöhäntäisyyden katoamisesta tarvitse lähitulevaisuudessa olla huolissaan.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille
Jalostuskoirien tulisi olla terveitä ja metsästyskäytössä toimivia koiria. Suositeltavaa olisi, että käyttöominaisuuksista olisi myös todistettavia näyttöjä. Koska karjalankarhukoiran PEVISA ohjelma niin määrittelee, tulee jalostuskoirilla olla voimassa olevat PEVISA-tarkastukset. Silmäpeilaus alle kuusi (6) vuotiaalle koiralle voimassa kolme (3) vuotta ja kun koira on tarkastettu kuusi (6) vuotiaana on tarkastus voimassa loppu elämän ja lonkkakuvaus tulee olla tehtynä ennen ensimmäistä astutusta. Suuntaamalla jalostuskäyttöä yli 5- vuotiaisiin yhä terveisiin yksilöihin neuvonnalla ja rajoittamalla alle 5- vuotiaiden koirien jälkeläismääriä, voidaan ehkäistä nuoruusiällä puhkeavien sairauksien (joihin ei ole geenitestiä) lisääntymistä rodussa. Lisäksi jälkeläismäärä rajoitus 25 jälkeläistä alle 5- vuotiaalla antaa erinomaisen mahdollisuuden valikoida parhaat periyttäjät varhaiskypsimpien koirien joukosta jälkeläisten näyttöjen perusteella. Luonteen osalta jalostuskoiran tulee olla yhteiskuntakelpoinen, vahva ja tasapainoinen. Koira saa olla omanarvon tuntoinen, mutta ei koskaan ihmisvihainen.

2. RODUN TAUSTA

Karjalainen karhukoira tunnettiin Karjalassa kauan kaikenriistankoirana. Rodun alkujuuret ovat todennäköisesti kuitenkin muualla kuin Karjalassa. Sen mahdollisina kantaisinä on pidetty metsästäjäkansana tunnettujen syrjäänien koiraa. Suomessa karjalainen karhukoira nähtiin vuonna 1882, kun Korpiselän kuuluisa metsästäjä Ignoi Vornanen kävi poikineen senaatin toimesta pyytämässä lammaskarjalle haitaksi käyneitä ilveksiä Lounais-Suomessa. Karjalaista karhukoiraa on tavattu Laatokan Karjalassa Kannaksella, mistä koirat levisivät Suomenlahden saariin, Saimaan molemmin puolin ja myöhemmin aina Pohjois-Savoon saakka sekä Vienan Karjalassa Kemijärven korkeudella asti. Metsästäjäsuvut vartioivat koiriaan, huolehtivat niiden kunnosta, eivätkä luovuttaneet pentuja ulkopuolisille. ”Se suvun syötti, heimon juotti, esivanhemmat elätti”, kuvaillaan karhukoiran tärkeyttä Kantelettaren toisessa kirjassa runossa 349.

Mustan pystykorvan talteen ottamista esittivät eri yhteyksissä kirjoituksissaan eläinlääkäri J. Brüning Hämeenlinnasta, maisteri K. G. Suvenvyö Pöytyältä, metsänhoitaja Kalle Airaksinen Helsingistä ja Kauko-Karjalan samoilija, rajavaltuutettu, maisteri Lauri Hannikainen pariinkin otteeseen, ensimmäisen kerran vuonna 1917.

Karjalaisten karhukoiran esittäytyminen tapahtui Suomen Kennelliiton ensimmäisessä koiranäyttelyssä Helsingissä 2.-3.5.1936. Pitkärantaan vuonna 1926 tullut agrologi O. Z. Berg ryhtyi vuonna 1936 kokoamaan uutta koirarotua kuunneltuaan luutnantti Viljo Kivikon puhetta ”Mustin ostoretkellä”, jossa hän pelkäsi, että rotu pian häviää ja sulautuu muihin koiriin. Sortavalan näyttelyn 16.8.1936 voidaan sanoa luoneen perustan karhukoiran kehitykselle rotuna. Sortavalan toisessa näyttelyssä, Vakkosalmen puistossa 29.5.1938, vahvistui käsitys, että karhukoira oli koottavissa roduksi.

Samalla nousi esiin rodun tulevalle kehitykselle merkittävä mies, maanviljelijä Antti Herrala Salmin Koveron kylästä sekä Antin merkittävä pyytöläinen, ”tulisilmä” Töpö, joka luokiteltiin mallikoiraksi. Samalla todettiin karhukoirakoirakannassa piilevä poikkeuksellinen ominaisuus, töpöhäntäisyys. Kivikon havainto- jen mukaan töpöhäntiä esiintyi Käsnäselän kohdalla olevassa Kolatselän kylässä. Muuten karhukoirat olivat pääsääntöisesti pitkähäntäisiä.

Herrala aloitti karhukoiran kasvatuksen Jepen kennelnimellä. Talvisota päätti rodun koonnin ensimmäinen vaiheen, mistä Herralan osuus oli määrältään pienempi kuin Bergin, mutta laadullisesti Herralan koirat olivat selväpiirteisempiä ja käytössä koeteltuja. Sodan aikana itärajalla tuhottiin kaikenlaiset koirat tautivaaran

vuoksi ja se Karjala, mistä karhukoiria oli saatu talteen, menetettiin kokonaan. Tässä vaiheessa rodun tulevaisuus näytti synkältä.

Ennen talvisotaa Laatokan-Karjalasta tuodut koirat sijoittuivat pääasiassa maan eteläosaan, ja karhukoiran kasvattaminen alkoi verraten rajoitetulla alueella Lounais-Suomessa. Tätä populaation osaa nimitetään kotimaiseksi kannaksi. Jatkosodan aikana saatiin rajantakaiselta sotatoimialueelta merkittävä lisä karhukoirakantaan. Tämä oli rodun koonnin toinen vaihe ja tätä populaatiota kutsutaan itäkarjalaiseksi kannaksi. Nämä talteenotetut koirat olivat kotipaikkakunnaltaan eroon joutuneita irtokoiria tai paikalliselta väestöltä ostettuja. Koiria otettiin talteen yli 60 kappaletta, joista rodun muodostukseen päätyi 45 yksilöä. Näistä noin 1/3 edusti kotimaista kantaa ja 2/3 itäkarjalaista kantaa. Löydöistä Selki ja Ukko esiintyvät nykyisten karhukoirien sukutaustoissa lukumääräisesti useimmin Ukko Usvalaisten koirien kautta, K&MVA Kytän isänä, Selki hajotetummassa muodossa kuin Ukko. Sitten tulevat Tuusik ja Saida. Jeppeläisen koiran vaikutus ja jeppeläinen linja ovat käytännössä hävinneet pois. Jäljellä on usvalainen, ”roopelainen”, poukamolainen ja Aslakin linja, joista kaksi ensimmäistä ja kaksi viimeistä sivuavat läheisesti toisiaan.

Rodun nimi, karjalankarhukoira ja sen rotumerkit vahvistettiin SKL:n edustajiston kokouksessa Helsingissä 14.12.1945 tohtori Antti Tantun esityksen pohjalta. Ne oli muotoiltu käyttökoirapainotteisesti ja lähinnä itäkarjalaisen aineksen pohjalta. Rotumerkit sisälsivät toistaiseksi sallittuja, mutta ei toivottuja ominaisuuksia.

Rodun rekisteröimisestä päätettiin lopullisesti SKL:n vuosikokouksessa Helsingissä 12.5.1946. Keskusjärjestön johtokunnan tehtäväksi jäi ratkaista, millä tavoin ja mitkä karhukoirat merkitään rotukirjaan. Rotukelpoisuuden määrittely tapahtui koiranäyttelyssä.

Sadan pennun rekisteröintiraja ylitettiin vuonna 1947 ja vuosittaiset rekisteröintimäärät lisääntyivät vuoteen 1963 asti, jolloin rekisteriin kirjattiin huikeat 1.021 koiraa. Sitten rekisteröinnit lähtivät jyrkkään laskuun, kunnes vuonna 1992 karhukoiria rekisteröitiin ennätykselliset 1.051 kappaletta. Alueellinen levinneisyys ja kannan lukumäärä oli pitkään tilastotietoja suurempi, sillä vuosien 1946-1960 välisenä aikana karhukoiria rekisteröitiin noin 3.000 kappaletta, joista vajaat 400 tuli rotujärjestön tietoon ja näistäkin vain osalla jatkettiin sukua.

Suuri oli jalostuksellinen hukka ja pieni rotujärjestössä olevien jäsenten määrä, sillä vuodesta 1950 vuoteen 1960 karhukoiraa edusti järjestössä alle sata henkilöä. Vastaavasti vuosien 1961 ja 1980 välisenä aikana rekisteröitiin noin 13.000 koiraa, joista SPJ:n (Suomen Pystykorvajärjestö ry) tiedostoissa on noin 3.600 koiraa.

Karjalankarhukoira sai jalansijaa myös Ruotsissa. Pelkästään Jobs-kennel tuotti vuosien 1951–1956 välisenä aikana 610 karhukoiraa, mikä oli lähes yhtä paljon kuin rodun kotimainen tuotanto. Jobs-kennelin koirat eivät sijoittuneet erikoisemmin metsästäjille, sillä niitä pidettiin kartanokoirina. Suomesta ostettiin siitoskoiriksi Ruotsiin aikakauden parhaimpia uroksia.
Suomessa karhukoiraa esiintyi 1940-luvulla eniten maan etelä- ja keskiosissa, harvakseltaan aina Rovaniemelle asti. Rodun harrastus laajeni 1950-luvulla ja voimistui erikoisesti idän ja pohjoisen suunnassa Lounais-Suomen alkaessa menettää merkitystään. Rodun erikoispiirteen, töpöhäntäisyyden oletettiin häviävän, mutta niin ei kuitenkaan käynyt, vaan ominaisuus alkoi lisääntyä jälleen 1950–luvun lopulla.

Hirvikokeiden saatesanat lausui tohtori Kalle Rikala vuonna 1942. ”Suomen Kennelliiton hirvikokeiden säännöt karjalankarhukoiria varten” hyväksyttiin Porin vuosikokouksessa 22.5.1943 ja Kennelliiton ensimmäiset hirvenhaukkukokeet pidettiin Kiteen Nivungin salolla 3.-4.11.1945. Kokemäellä 9.-10.11.1957 pidettiin karjalankarhukoirien ensimmäinen Hirvenhaukut-ottelu (ent. Kuninkuushaukut) kotimaisen hirvikoiran kehittämistä varten. Sama ottelu käydään vuosittain vieläkin. Ensimmäinen narttujen epävirallinen Kuningatarkilpailu käytiin Luumäellä 26.11.77. Siitä Kuningatar-ottelu virallistettiin ja

Toivakassa vuonna 1980 titteliä tavoitteli jo 16 narttua. Vuodesta 1983 alkaen hallitseva Hirvikuningatar on päässyt itseoikeutetusti Hirvenhaukut-otteluun.

Veikko Mielonen aloitti karhukoiran kasvatuksen Usvan kennelnimellä 1951 ja Mielosen viimeinen pentue rekisteröitiin vuonna 1990. Hajasijoitteiselle ja hiljaiseloon vaipumassa olevalle karhukoiralle usvalaisten koirien tulo oli tärkeä tapaus. Rotukirjaan merkittyjen koirien määrä alkoi nousta ja Mielosen ja Usvan kennelin nimi on kirjoitettu lähtemättömästi karjalankarhukoiran historiaan. Idän lohko ja usvalaiset koirat hallitsivat 1960-lukua vieden nimiinsä eniten mestaruuksia ja joukkuekilpailuvoittoja. Haukkujien yhteinen piirre oli into ja sitkeys.

Karjalankarhukoiria rekisteröitiin suhteellisen tasaisesti 1970–luvulla, noin 520 kappaletta vuosittain. Syksyllä 1967 Lauri Vuolasvirran poismenon jälkeen siitosneuvonnassa oli heikompi jakso, mutta 1970–luvulla opastusta tehostettiin. SPJ:n alaisille roduille perustettiin yhteinen jalostustoimikunta, jonka vetäjäksi nimettiin Sulo Vikman. Sulo Vikman ja Onni Pulkkinen olivat vaatimassa karhukoiranartuille omaa arvokilpailua. Koirien toimivuustaso ja koekäyntien määrä olivat nousussa 1970-luvun lopulla. Usvalaiset koirat voittivat seitsemän kuninkuutta ja lohkojen välinen tilanne tasoittui, kun Itä, Länsi sekä Pohja voittivat kolme joukkuemestaruutta ja Etelä yhden.

Tultaessa 1980-luvulle alkoi ”roopelaisuuden” aika. Samalla vuosikymmenellä aloitettiin myös koirien karhunhaukkutaipumuksen testaukset Neuvostoliitossa sekä myöhemmin Virossa, käytiin ensimmäinen Ystävyysottelu SHHJ (Suomen Harmaahirvikoirajärjestö ry) kanssa ja hirvipuolen valtikka siirtyi pohjoiseen.

Ensimmäiset silmäsairaustapaukset todettiin vuonna 1985, jonka vuoksi koirien lähisukulaisuudesta neuvottiin luopumaan.
KL:n (Suomen Kennelliitto ry) ja SPJ:N yhteinen silmä- ja polvitarkastusprojekti alkoi vuonna 1989 ja jatkui vuoden 2002 alkupuolelle asti. SPJ:n vuosikokouksessa 1986 hyväksyttiin ensimmäinen Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) ja se sisälsi eräänlaisen PEVISAN. Rodun ensimmäinen varsinainen PEVISA- ohjelma tuli voimaan vuoden 1994 alusta. Ensimmäiset luonnonkarhulla haukutut taipumuskoesuoritukset kirjattiin vuonna 1998 ja siitä lähtien niitä on kertynyt tyydyttävästi lisää.

Jalostuksen avuksi saatiin 1990-luvun alkuvuosina SPJ:n hankkima tietokantapohjainen atk-järjestelmä, johon myöhemmin liitettiin sukulaisuusasteen laskentaan kehitetty Dease-ohjelma. Rotua koottiin kolmannen kerran, nyt tietokoneen avulla. Esiin kaivettiin kaikki mahdolliset elossa olevat erilaiset sukutaustat ja niitä käytettiin jalostukseen rikastuttamaan geenivalikoimaa.
Dease-ohjelma ja sitä hyödyntävät muut toiminnot osoittautuivat erittäin hyödyllisiksi. Niiden avulla ja kolmen jalostusneuvojan opastuksella karhukoirien sukulaisuusaste lähti nopeasti laskuun ja rodun käyttöominaisuuksien periytyvyys nousuun. Tehtävän aloituksessa onnistuttiin hyvin ja jotkut kasvattajat jopa luopuivat linjasiitoksen käytöstä. Toiveena oli päästä jalostamaan laajan geeniperimän omistavaa karjalankarhukoiraa. Nyt, vuonna 2024, voimme todeta, että kaikkia tavoitteita ei ole vielä saavutettu, virheitäkin on tehty, mutta työ karjalaisen karhukoiran jäljillä jatkuu.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Kenneltoiminta alkoi 1930-luvulla levitä yhä runsaampana myös suomenkielisen maalaisväestön keskuuteen. Ruotsinkielisen Finska Kennelklubben rf:n rinnalle perustettiin vuonna 1935 Suomen Kennelliitto. Kennelliiton vanavedessä perustettiin 6.5.1938 Helsingin Seurahuoneella Suomen Pystykorvajärjestö ajamaan metsästyspystykorvarotujen asiaa.

Vuoteen 1962 mennessä oli Liiton ja Klubin kesken neuvotellen kypsytty siihen, että voitiin perustaa yksi yhteinen valtakunnallinen kenneljärjestö, jonka nimeksi tuli Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.

Neuvottelujen tuloksena myös Suomen Kennelklubin Pystykorvaosasto ja Suomen Pystykorvajärjestö yhtyivät vuonna 1964 ja tällöin yhdistynyt järjestö sai nimekseen Suomen Pystykorvajärjestö – Finska Spetsklubben ry (SPJ-FSK).

Suomen Pystykorvajärjestön toimintaan on sisältynyt lähes alusta pitäen suomenpystykorvan lisäksi myös karjalankarhukoira ja 1960-luvulta lapinkoira ja lapinporokoira sekä 1970-luvulta lukien pohjanpysty- korva. Myös Suomen Laikayhdistyksen kanssa tehtiin kiinteää yhteistyötä vielä 1980- luvulla.

Lappalaiskoirien harrastajat irrottautuivat järjestöstä vuonna 1997 muodostaen oman rotujärjestön.

Jäsenmäärältään Suomen Pystykorvajärjestö on kasvanut voimakkaasti 1950-luvun lopulta alkaen. Jäsenmäärä ylitti 200 jäsenen rajapyykin vuonna 1958 ja kymmenen vuotta myöhemmin jäseniä oli jo yli 2.500. Lappalaiskoirien liikehdinnästä johtuvaa jäsenkatoa oli 1970-luvun lopulla ja 1960-luvun taso saavutettiin uudelleen vasta 1980-luvun lopulla. Vuoden 2009 lopussa järjestön jäsenmäärä oli kivunnut jo 6.841 jäseneen. Nykyisin vuonna 2024 jäsenmäärä on n. 5000.

Suomen Pystykorvajärjestöä johtaa vuosittain valittava puheenjohtaja sekä yhdeksänjäseninen hallitus. Hallitukseen valitaan edustajat maan neljältä alueelliselta lohkolta sekä yksi muilla perusteilla. Kolmannes jäsenistä on vuosittain erovuorossa.
Hallituksen ulkopuolelta on nimetty sihteeri, jäsensihteeri, rahastonhoitaja ja Pystykorvalehden toimittaja. Lisäksi järjestöllä on pääosin hallituksen miehittämä työvaliokunta sekä erilliset PR- ja taloustoimikunta, ATK-toimikunta, tiedotustoimikunta ja ulkomuototoimikunta.

Rotukohtaisia asioita hoitavat suomenpystykorvajaosto, karjalankarhukoirajaosto ja pohjanpystykorvajaosto. Jaostojen alla toimivat jalostusryhmät, joissa on ryhmän puheenjohtajan lisäksi 3 - 4 muuta jalostusneuvojaa sekä 2 – 3 pentuvälittäjää.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Karjalankarhukoirapopulaatio on noin 5000 yksilöä. Rekisteröintimäärät viimeiseltä 10 vuodelta (2012– 2022) ovat keskimäärin 697 vuosittain (vaihteluväli 528–895). Seurantajakson 1995–2022 rodun sukusiitosaste on tasaisesti laskenut ja vuonna 2022 se oli 2,68 prosenttia kahdeksan sukupolven mukaan laskettuna. Karjalankarhukoira on mukana Suomen Kennelliiton ja Luken kotimaisten rotujen geenivaraohjelmassa. Vuosien 2017-2019 aikana on kerätty talteen spermaa kuudelta eri urokselta.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. (www.kennelliitto.fi MMT Katariina Mäki)

Suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle monimuotoisuuden turvaamiseksi on suurilukuisissa roduissa enintään 2–3 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimääristä rodussa. Jos neljän vuoden aikana rodussa rekisteröidään yhteensä 1 000 koiraa, ei yksittäisellä koiralla saisi olla useampaa kuin 20–50 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla korkeintaan 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Katariina Mäki 2013, www.kennelliitto.fi)

Karjalankarhukoiran osalta tämä tarkoittaa että yksittäisellä koiralla ei saisi olla kuin maksimissaan (2 % – 3 %) 57 - 85 ensimmäisen polven jälkeläistä, mikä toteutuu nykyisen jälkeläismäärä rajoituksen ollessa voimassa ja (4 % - 6 %) 113 – 170 toisen polven jälkeläistä (laskettuna 2014-2023 keskimääräisistä 4 vuoden rekisteröinneistä). Toisen polven jälkeläisten osalta 2008-2022 syntyneistä uroksista kahdeksan eniten käytettyä ylittää tämän raja-arvon.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Vuositilasto - rekisteröinnit											
	2023	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
Pennut (kotimaiset)	622	528	787	701	755	895	684	756	673	631	563
Tuonnit	4	1	2		3	5	1	4	2	2	3
Rekisteröinnit yht.	626	529	789	701	758	900	685	760	675	633	566
Pentueet	98	82	123	110	124	141	112	122	110	106	96
Pentuekoko	6,3	6,4	6,4	6,4	6,1	6,3	6,1	6,2	6,1	6,0	5,9
Kasvattajat	89	75	105	96	107	118	94	105	90	91	83

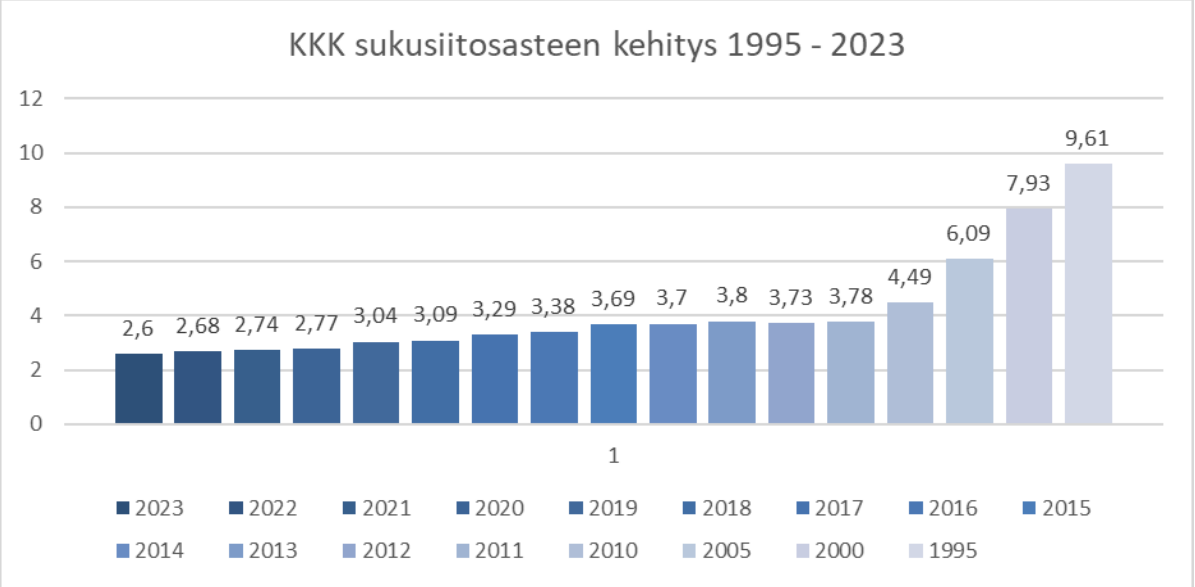
jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	78	65	95	79	99	99	87	94	81	80	71
- kotimaiset	76	63	93	77	99	98	87	93	80	77	70
- tuonnit	1	1	1	2		1		1	1	3	1
- ulkomaiset	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 4kk	4v 9kk	5v 1kk	4v 10kk	4v 7kk	4v 8kk	4v 9kk	5v 1kk	5v 6kk	4v 10kk	4v 11kk
jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	98	82	121	110	123	141	111	121	107	105	96
- kotimaiset	98	82	121	110	123	141	110	120	106	105	95
- tuonnit							1	1	1		1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 8kk	4v 9kk	4v 5kk	4v 7kk	4v 7kk	4v 8kk	4v 4kk	4v 9kk	4v 9kk	4v 8kk	4v 8kk
Isoisät	129	106	142	118	139	143	116	130	113	126	115
Isoäidit	132	112	163	144	147	158	135	153	136	146	131
Sukusiitosprosentti	2,60%	2,68%	2,74%	2,77%	3,04%	3,09%	3,29%	3,38%	3,69%	3,70%	3,80%

Jakautuminen linjoihin

Käyttöominaisuudet, terveys ja monimuotoisuus ohjaavat vahvasti jalostusvalintoja. Suomessa ei karjalankarhukoirissa ole havaittavissa jakaantumista käyttö- ja näyttelylinjoihin. Pyrkimyksiä ja toiveita erityisesti karhua haukkuvien linjojen perustamiseen on esiintynyt, mutta käytännön jalostus on kuitenkin ollut yksilöpohjaista. Kasvattajien väliset näkemys- ja suuntauserot jalostuksessa eivät ole rodulle uhka vaan mahdollisuus.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Rodun laskennallinen sukusiitosaste on laskenut tasaisesti viimeisen 10 vuoden aikana. Vaikka jälkeläismäärää on rajoitettu ja sukusiitosastetta saatu pienennettyä tulee muistaa todellisuus, että moni rotuun vahvasti vaikuttava koira on samalla jäänyt sukutaulussa näkyvän kahdeksan sukupolven ulkopuolelle. Vaikka yksilön jälkeläismäärä on rajattu kohtalaisen pieneksi, voi toisen polven yksilömäärät ja sitä kautta vaikuttavuus tulevaisuudessa rotuun nousta edelleen huomattavan suureksi.

Sukusiitos
Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai niitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja
Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä, kun sukusiitosaste ylittää 10 %
Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Tätä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan. (lähde: MMT Katariina Mäki 13.1.2016, www.kennelliitto.fi)

Tällä hetkellä jalostuksessa katsotaan sukusiitosastetta enemmän yhdistelmän yksilömääriä mikä tulisi suositusten mukaan olla enemmän kuin 250 yksilöä, sekä sukukatokerrointa, jonka suositeltaisiin olevan vähintään 0,50 kahdeksan sukupolven mukaan tarkasteltuna. Nämä edellä mainitut ovat minimirajoja suositukselle. Käytännössä tavoitteena on, että sitä parempi mitä enemmän eri yksilöitä yhdistelmässä on toimivassa muodossa ja siten myös sukukatokerroin nousee, nykyisin kohtuu helposti päästään 300 eri yksilöön ja tuolloin sukukatokerroin nousee lähelle 0,6.

Sukukatokerroin
Sukukatokerroin (ancestor loss coefficient, ALC) on suhdeluku, kuinka suuri osuus sukutaulun tiedossa olevista esivanhemmista on eri koiria. Se lasketaan todellisten ja mahdollisten esivanhempien suhteena halutulle sukupolvimäärälle ja arvo sukukatokertoimella on välillä 0–1. Esimerkiksi 5 polven sukutaulussa on maksimissaan 62 mahdollista esivanhempaa. Jos sukutaulusta kuitenkin löytyy vain 31 eri koiraa, tarkoittaa se sitä, että puolet perimästä on jo menetetty.

Mitä pienempi sukukatokerroinluku on, sitä enemmän variaatiota on jo menetetty, siinäkin tapauksessa, että sukusiitosaste olisi 0. Sukusiitosasteen ja sukukatokertoimen suhde ei ole lineaarinen, mutta käytännössä mitä sukusiitetympi koira on, sitä alhaisempi on sen sukukatokerroin eli koiran taustalta löytyy vähemmän eri koiria ja samalla vähemmän perinnöllistä vaihtelua. Vaikka koiran sukusiitosaste olisi nolla, sillä voi silti olla sukukatoa. Tällöin koiran vanhemmat eivät ole sukua keskenään, mutta jompikumpi tai kumpikin vanhemmista on sukusiitetty.

Sukukatokerroin ei kuvaa todennäköisyyttä samalta esivanhemmalta peräisin olevan alleelin esiintymiseen kaksinkertaisena, kuten sukusiitos, vaan se kuvaa koiran mahdollisuutta monipuoliseen alleelivalikoimaan. Sukukatokerroin ei myöskään kerro mitään koiran geeniversioiden ainutlaatuisuudesta rodun populaatioon nähden, se kertoo vain koiran omasta sukutaulusta. Sukukatokerroinluku on käyttökelpoinen työkalu sukusiitosasteen seurannan rinnalle, jolla voidaan arvioida yksilön perimän vaihtelua. (lähde: MMT K.Mäki)

4.1.2 Jalostuspohja

Vuositilasto - jalostuspohja											
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Per sukupolvi (4 vuotta)											
pentueet	439	498	487	499	485	450	434	428	414	447	487
jalostukseen käytetyt eri urokset	236	250	251	275	271	247	238	233	238	251	262
jalostukseen käytetyt eri nartut	312	359	340	351	334	321	313	309	309	344	360
isät/emät	0,76	0,70	0,74	0,78	0,81	0,77	0,76	0,75	0,77	0,73	0,73
tehollinen populaatio	376 (43%)	418 (42%)	405 (42%)	429 (43%)	413 (43%)	389 (43%)	378 (44%)	372 (43%)	375 (45%)	408 (46%)	427 (44%)
uroksista käytetty jalostukseen	4 %	6 %	7 %	9 %	10 %	11 %	11 %	12 %	12 %	12 %	11 %
nartuista käytetty jalostukseen	6 %	8 %	12 %	15 %	16 %	19 %	19 %	20 %	19 %	18 %	17 %

Karjalankarhukoiran tehollinen populaatio on pysynyt kutakuinkin ennallaan tarkastelujakson aikana.

Tehollinen populaatiokoko
Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä ja perinnöllisen vaihtelun vähenemistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.
Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden
Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.
Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii

vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.
Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa Ne = 4*Nu*Nn / (2*Nu+Nn), jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä
Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Ssuurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. (lähde: www.kennelliitto.fi/ MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016)

Jalostusurokset
Eniten jalostukseen käytetyt 25 urosta 2008-2024 (3.10.2024 jtj) on järjestetty jälkeläislukumäärän mukaan laskevana taulukkona. Taulukossa on korostettu keltaisella ne urokset, joiden jälkeläismäärä toisessa polvessa ylittää suosituksen yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle monimuotoisuuden turvaamiseksi. Ajanjakson aikana 157 urosta on tarvittu tuottamaan 50 % syntyneistä pennuista.

Taulukko: Jalostusurokset 2008-2024 (lähde: jtj 3.10.2024)

			Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Synt.	Pentu-eita	Pentuja	%-osuus	kumulat %	Pentu-eita	Pentuja	Pentu-eita	Pentuja
1	KURENOJAN MANU	2005	11	67	0,58%	1%	31	162	12	73
2	MOLSSIN RAIKU	2003	9	66	0,57%	1%	23	135	11	74
3	UKKOSALON VÄINÖ	2015	8	65	0,56%	2%	29	191	8	65
4	AITTASUON JIPPO	2011	7	63	0,55%	2%	39	252	7	63
5	TEILOJAN SÄKÄ	2009	10	61	0,53%	3%	29	182	10	61
6	SISU	2005	9	59	0,51%	3%	37	212	9	59
7	RISUNEVAN RASMUS	2013	7	58	0,50%	4%	9	60	7	58
8	SISUKKAAN KARU	2006	10	57	0,49%	4%	8	60	10	57
9	VAHTI	2007	8	53	0,46%	5%	46	296	9	55
10	KARPAASIN NIKU	2016	6	53	0,46%	5%	8	60	6	53
11	KUORIKAN RAJU	2011	8	52	0,45%	6%	10	68	8	52
12	MUSTAKUMMUN RAMSES	2012	8	52	0,45%	6%	4	23	8	52
13	MOLSSIN VERTTI	2005	7	51	0,44%	7%	19	113	8	56
14	LEEVI	2009	7	50	0,43%	7%	30	227	7	50
15	KATTAANAHON AARO	2013	7	50	0,43%	7%	12	74	7	50
16	HIRVIPAROONIN KAMU	2014	6	48	0,42%	8%	21	125	6	48

17	RIIKOSEN ROBA	2013	8	47	0,41%	8%	8	53	8	47
18	PUNKKIKORVEN EEVERTTI	2012	7	46	0,40%	9%	8	54	7	46
19	JÄTKÄPOIKA	2011	7	46	0,40%	9%	5	32	7	46
20	RYYPPYMÄEN PIIPARINEN	2010	8	46	0,40%	9%	18	103	8	46
21	SAPILASKORVEN OSSI	2005	6	46	0,40%	10%	12	78	6	46
22	HAKEVAN JETSU	2015	6	46	0,40%	10%	2	13	6	46
23	SISUKKAAN ISÄNMAANTOIVO	2015	6	45	0,39%	11%	4	28	6	45
24	MOSKU	2009	7	45	0,39%	11%	40	240	7	45
25	SUVENPERÄN REMU	2007	7	44	0,38%	11%	36	221	7	44

Jalostusnartut

Eniten jalostukseen käytetyt 25 narttua (jtj 3.10.2024) on järjestetty jälkeläislukumäärän mukaan laskevana taulukkona. Taulukossa on korostettu keltaisella narttu, jonka jälkeläismäärä toisessa polvessa ylittää suosituksen yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Taulukko: Jalostusnartut 2008-2024 (lähde: jtj 3.10.2024)

			Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Synt.	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HAAPAKORVEN NELLA	2008	5	44	0,38%	10	64	5	44
2	KUORIKAN PIKI	2011	5	42	0,36%	15	83	5	42
3	MINNI	2007	5	41	0,36%	8	41	5	41
4	KÄTKYTVUOREN VIIMA	2013	4	39	0,34%	6	50	4	39
5	LUOTISUORAN MINTTU	2016	5	38	0,33%	1	8	5	38
6	KORPIRITARIN TILTU	2012	5	38	0,33%	18	113	5	38
7	KUUSINGIN KIRA	2017	5	36	0,31%	0	0	5	36
8	KONTIOKANKAAN PIMU	2017	5	36	0,31%	0	0	5	36
9	KARHUKURUN MINNI	2014	4	36	0,31%	6	46	4	36
10	KARHUNORON JIPPU	2010	5	36	0,31%	20	136	5	36
11	HÄRKKILÄN VILMA	2008	4	36	0,31%	6	52	4	36
12	RIIKOSEN RITA	2013	5	36	0,31%	1	7	5	36

13	USVANNIITYN SIRU	2005	5	35	0,30%	13	64	5	35
14	TÄYSIAJAN JIPPU	2014	4	34	0,29%	11	61	4	34
15	PUNKKIKORVEN MILLA	2016	5	34	0,29%	7	59	5	34
16	RIIKOSEN CARO	2016	4	34	0,29%	4	33	4	34
17	KOVASTUNTURIN KIRPPU	2017	4	34	0,29%	2	15	4	34
18	RISUNEVAN HETA	2007	5	33	0,29%	29	188	5	33
19	HIRVIPAROONIN NAAWA	2017	5	33	0,29%	6	31	5	33
20	JOKIKYLÄN ROSITA	2013	3	33	0,29%	0	0	3	33
21	HIRVIPAROONIN USWA	2011	5	33	0,29%	34	236	5	33
22	KUORIKAN RITU	2012	5	32	0,28%	5	34	5	32
23	ULLASTIINA KIRI	2012	5	32	0,28%	20	114	5	32
24	PUNKKIKORVEN TIKI	2010	5	32	0,28%	13	78	5	32
25	KARHUKURUN SUSKI	2014	5	32	0,28%	6	39	5	32

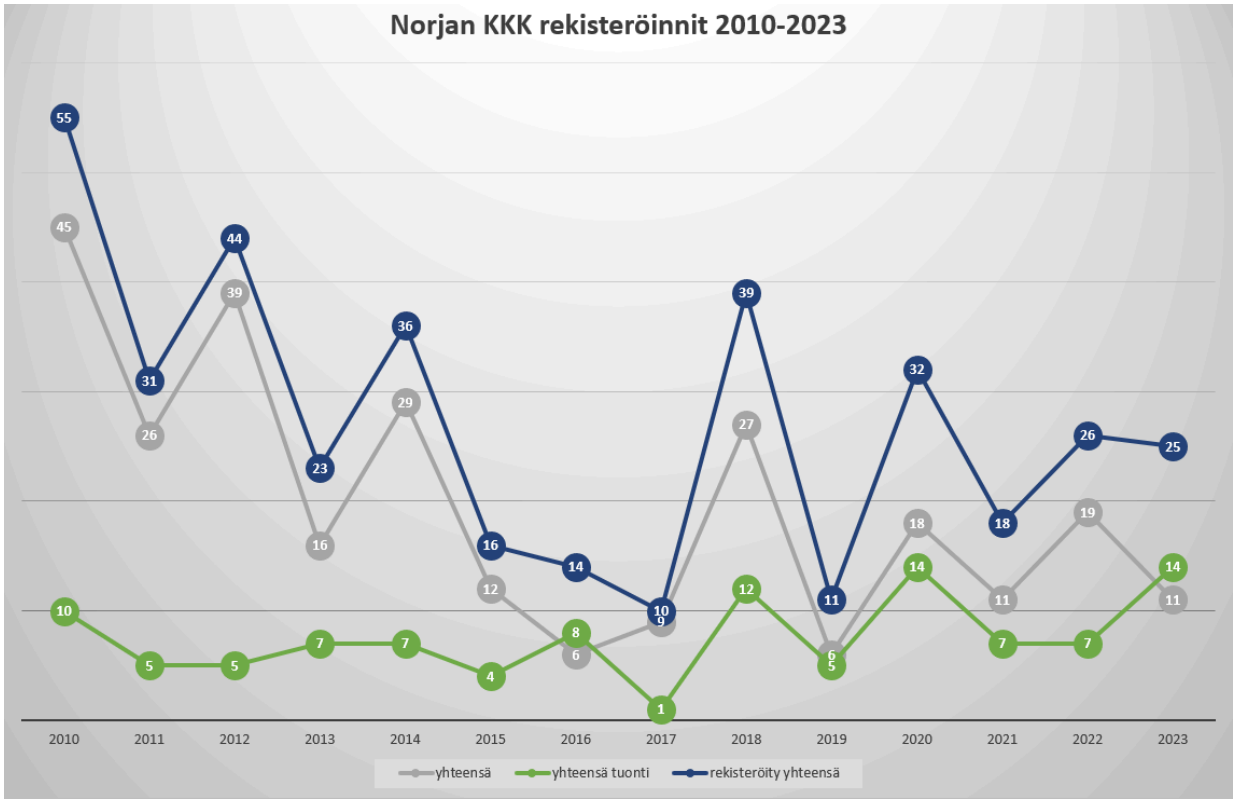
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Ulkomailla karjalankarhukoiria on lukumääräisesti eniten Ruotsissa. Karhukoiria vietiin Ruotsiin 1950-luvulla ja joitakin linjoja on säilynyt ”puhtaina” suomalaisista jalostusmatadoreista, joskin viime vuosina näitä paljon Suomessa käytettyjä linjoja on käytetty myös ruotsalaisiin linjoihin.

Ruotsin lisäksi karhukoiria on ainakin Norjassa, Tanskassa, Puolassa, Ranskassa, Italiassa, Tshekissä, Espanjassa (noin 50 kappaletta), Slovakiassa, Kanadassa ja Venäjällä. Määrältään nämä populaatiot ovat pieniä ja jatkojalostus pienillä populaatioilla on tiettävästi nostanut rodun sisäsiittoisuutta. Tarkkaa kuvaa populaatioiden rakenteista ei kuitenkaan ole. Venäjällä olevista karjalankarhukoirista ei ole juurikaan käytettävissä tietoa puutteellisten yhteyksien takia. On myös mahdollista, ettei Venäjällä ole säilynyt puhdasrotuisia karjalankarhukoiria, vaan heidän karjalankarhukoiraa muistuttavat koiransa ovat venäläis-eurooppalaisia laikoja.

Rekisteröityjen koirien kokonaismäärä ja ko. maihin tuodut karjalankarhukoirat Ruotsissa ja Norjassa

Ruotsin KKK rekisteröinnit 2010-2023
2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023
nartut
urokset
nartut tuonti
urokset tuonti

Norjan KKK rekisteröinnit 2010-2023
2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023
yhteensä
yhteensä tuonti
rekisteröity yhteensä

Tanskassa on rekisteröity 140 karjalankarhukoiraa vuosien 2006 ja 2010 välillä.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät
Silmäsairauksien kantajuus olettamaan perustuva jalostuskoirien karsinta on kaventanut jalostuspohjaa tarpeettomasti jo pitkään, tällä menetelmällä täysin terveitä koiria jää yhä edelleen tarpeettoman paljon jalostuksen ulkopuolelle, joita kyllä tarvittaisiin geenipohjan mahdollisimman laajana pitämiseksi. Tämä tarkoittaa, että jos koiralla todetaan silmätarkastuksessa katarakta tai pra, niin kyseisen koiran lähisuku, jälkeläiset ja sisaret ovat vaarassa jäädä jalostuksen ulkopuolelle. Näiden koirien suku jatkuu yleensä vain narttujen kautta. Varsinaista terveysvaikutusta tällä menetelmällä ei ole saatu, joskin ei ole menty myöskään huonompaan suuntaan.

Liian tiukat kriteerit käyttökoe- tai terveystulosten suhteen ovat suurin jalostuspohjaa kaventava tekijä. Myös rekisteröintimäärän pysyvä lasku olisi todellinen uhka rodun monimuotoisuudelle. Sukupolvittain tarkasteltuna nartuista noin 16 % päätyy jalostuskäyttöön ja uroksista vain noin 10 %. Varsinkin uroksilla prosenttiosuutta tulisi saada nostettua monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. Nartuista jalostuskäyttöön tulisi saada kaikki koepalkitut terveet nartut edes yhden pentueen verran.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma
Vuodesta 2008 alkaen karjalankarhukoirilla on ollut rekisteröintiehdoissa suurin sallittu jälkeläismäärä 100 jälkeläistä. Vuonna 2011 määrää rajoitettiin entisestään 60 jälkeläiseen. Rajoite on ollut erittäin toimiva ja edesauttanut astutusten tasaisempaa jakautumista useammalle urokselle vuosittain. Lisäksi rotujärjestön suosituksissa on ollut pykälä, ettei koiralle suositeltaisi yli 30 jälkeläistä ennen kuin koira on yli viisi vuotiaana tarkastettu silmiltään terveeksi. Vuoden 2020 PEVISA päivityksessä lisättiin jälkeläismäärä rajoitus 25 rekisteröityä jälkeläistä alle viisi vuotiaalle koiralle. Tämän rajoituksen vaikutuksia ei vielä tarkalleen tiedetä, mutta positiivinen asia on, että nyt ehditään nähdä koiran käyttöominaisuuksien ja terveyden periyttäminen ennen kuin jälkeläismäärät ovat kovin korkeita.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Käyttäytyminen/luonne:
Tasapainoinen, rohkea ja sisukas. Voimakas taistelutahto. Erittäin itsevarma, saattaa käyttäytyä aggressiivisesti toisia koiria, ei koskaan ihmistä kohtaan. Jotkut yksilöt hieman itseensäsulkeutuneita.

Käyttötarkoitus:
Pääasiassa hirven- ja karhunmetsästykseen käytettävä pysäyttävä koira. Metsästysintoinen, varsin itsenäisesti, mutta kuitenkin yhteistyöhaluisesti riistalla työskentelevä koira, joka ilmaisee riistan haukkumalla. Aistit, erityisesti hajuaisti, ovat tarkat, joten rotu soveltuu suurriistan metsästykseen. Erittäin hyvä suuntavaisto.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Suomessa rotu ei ole jakautunut erillisiin linjoihin.

4.2.3 Käyttöominaisuuksien ja luonteen testaus

Karjalankarhukoiran PEVISA-ohjelmassa ei edellytetä luonnetta eikä käyttöominaisuuksia mittaavia testejä tai kokeita.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Karjalankarhukoiran tulisi olla rotumääritelmän mukaisesti suurriistan metsästykseen käytettävä, pysäyttävä ja haukkumalla riistan ilmaiseva koira. Koiran tulee olla riistaintoinen, itsenäisesti työskentelevä mutta kuitenkin yhteistyöhaluinen. Jatkossa parituksia suunniteltaessa on myös kiinnitettävä huomiota oikean karhukoiran luonteen säilymiseen. Vahva luonne ei saa jatkossakaan olla este karjalankarhukoiran yhteiskuntakelpoisuudelle. Harrastajien kiinnostus luonnetestausta kohtaan on noussut vahvasti jalostustarkastusten myötä. Vihaisista koirista kerätään tietoa jalostusryhmän käyttöön.

Jalostustarkastus

Karhukoirien jalostustarkastukset aloitettiin vuonna 2015. Vuosittain jalostusryhmä on kutsunut tarkastukseen 7 kpl 6-vuotiaita uroksia, 5 kpl rotuun jo nyt/tulevaisuudessa vahvasti vaikuttavaa narttua, sekä 3 kpl vapaasti valittuja uroksia. Jalostustarkastus on pitänyt sisällään terveyskyselyn, verinäytteen oton, silmäpeilauksen, ulkomuotokatselmuksen yksityiskohtaisine mittauksineen sekä luonnetestin Luonnetestissä luonnetta on arvioitu mukaillen virallisen luonnetestin kolmea osa-aluetta - terävyyttä, luokse päästävyyttä, sekä kovuutta. Jalostustarkastusten myötä virallinen luonnetestaus on alkanut kiinnostamaan rodun harrastajia. Sekä 2017 että 2018 virallisiin luonnetestitilaisuuksiin osallistui jo yli 10 karjalankarhukoiraa.

Vuonna 2023 ja 2024 tarkastukseen kutsuttiin käyttöominaisuusnäytöt hirvelle tai karhulle antaneita, jalostukseen vähemmän käytettyjä, vähintään jollakin sukutausta valtalinjojen koirista poikkeavia yksilöitä, joita voitaisiin käyttää tapauskohtaisesti ahtaammin rakennettujen koirien sukutaustaa väljennettäessä. Jalostustarkastus on pitänyt sisällään PEVISAan liittyvät terveystarkastukset ja geenitestit. Lisäksi vuonna 2023 kaikkien koirien selkä kuvattiin tarkastuksen yhteydessä.

Virallisiin luonnetesteihin on osallistunut vuoden 2023 puoleen väliin mennessä kaikkiaan 96 karhukoiraa. Näistä koirista vain vajaa kymmenen on uroksia, joilla on nykyinen PEVISA ohjelma voimassa ja vähintään HIRV-1 haukuttuna, joten nykyisin karhukoiria käytetään luonnetesteissä aivan liian vähän, että luonnetestausta voitaisiin hyödyntää jalostusvalintoja tehdessä. Jalostuksen kannalta olisi hyvä, jos kaikki jalostuskoirat tai koirat, joita on aikomus käyttää jalostukseen, käytettäisiin virallisessa luonnetestissä.

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
LTE	10 tulosta	11 tulosta	13 tulosta	9 tulosta	20 tulosta	12 tulosta	11 tulosta	3 tulosta	1 tulosta
LTE0									
LTE-			1 tulosta	1 tulosta					
Yhteensä	10 tulosta	11 tulosta	14 tulosta	10 tulosta	20 tulosta	12 tulosta	11 tulosta	3 tulosta	1 tulosta

Luonnetestitulos 2006-2024 (jtj 16.7.2024) on 103 karjalankarhukoiralla. Ilman tulosta (LTE-) on jäänyt kolme koiraa. Testin loppupistemäärä ei kerro itse koirasta, vaan tulos on luettava eri osa-alueiden arvosanoista. Testin maksimipistemäärä, 300 pistettä, ei suinkaan ole optimi kaikille koiraroduille. Testituloksia tarkasteltaessa tulee aina muistaa rodun alkuperäinen tarkoitus ja verrata tuloksia sen vaatimuksiin.

Toimintakyky, jonka vastineena voidaan pitää rohkeutta, kertoo koiran kyvystä hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on pelästynyt tai peloissaan. Toimintakykyinen koira pystyy pelosta huolimatta toimimaan tilanteessa sen edellyttämällä, oikealla tavalla. Toimintakyky on testin yksi tärkeimmistä testattavista osa-alueista, koska koira tarvitsee toimintakykyä arjessa ja erityisesti käyttökoirat myös työskennellessään. Karjalankarhukoirista 50 % osoittaa kohtuullista (+1a) toimintakykyä, kohtuullisen pientä (+1b) 29 %, hyvää toimintakykyä (+2) 13 % ja 7 % koirista osoittaa pientä (-1) toimintakykyä. Riittämätöntä toimintakykyä (-2) osoittaa yksi koira.

Terävyys. Terävyydessä tarkastellaan reaktioita, kun koira ensin tulee ihmisen uhkaamaksi ja uhkan poistumisen jälkeistä, ystävälliseen ihmiseen suhtautumista. 71 % luonnetestatuista karjalankarhukoirista ei osoittanut lainkaan terävyyttä (+1b), pientä, ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (+1a), osoittaa 20 % ja kohtuullista terävyyttä (+3) ilman jäljelle jäänyttä hyökkäyshalua osoittaa 9 %.

Puolustushalu. Puolustushalussa arvioidaan reaktion voimakkuutta koiraa itseään kohtaan hyökännyttä vastaan. Karjalankarhukoira osoittaa pääsääntöisesti kohtuullista, hillittyä (+3) tai pientä (+1) puolustushalua. Osan halu puolustaa itseään on kohtuullisen pientä (+2b) ja näyttäisi, että usein koirat, joilla taisteluhalu on pientä (-1) ovat myös haluttomia (-1) puolustautumaan.

Taisteluhalu on myös synnynnäistä halua leikkimieliseen kilpailuun, jota luonnetestissä pyritään arvioimaan ns. vetoleikissä, kun testituomari leikittää koiraa. Pääasiallisesti taisteluhalu on kohtuullista (+2a) tai kohtuullisen pientä (+2b). 6 %:lla taisteluhalu on ollut riittämätöntä (-2), joka tarkoittaa, että koira ei ole ollut lainkaan kiinnostunut vetoleikeistä.

Hermorakenne tarkoittaa koiran synnynnäistä hyvä- tai huonohermoisuutta, kykyä hallita voimakkaita, vaihtelevia sisäisiä jännitystiloja. Hyvähermoinen koira hallitsee tilanteet ilman luonnotonta uupumusta tai muita sisäisen tasapainon järkkymisen merkkejä. 56 % testatuista on ollut hieman rauhattomia (+1a).

Tasapainoisia (+2) on 26 % ja 16 %:lla on pyrkimystä hermostuneisuuteen. 2 % on saanut tulokseksi vähän hermostunut (-1).

Temperamentti. Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, tarkkaavaisuutta eli huomiokyvyn nopeutta, sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin. Yleensä sopeutumiskykyiset koirat ovat vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja vastaanottaa nopeasti ympäristön ärsykkeitä tottuen niihin ja niiden merkitykseen nopeasti. Kohtuullisen vilkas reagoi hieman hitaammin. Erittäin vilkas koira taas vastaanottaa suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, jolloin seurauksena on liian suuri määrä nopeasti sisäistettäväksi ja koiralla pidempi sopeutumisaika. Häiritsevän vilkas koira reagoi erittäin/liian nopeasti, eikä pysty keskittymään ja pysymään paikoillaan. Karjalankarhukoirista 49 % on luonnetestin valossa temperamentiltaan kohtuullisen vilkkaita (+2) ja 39 % vilkkaita (+3). Testatuista 9 % on ollut erittäin vilkkaita. Lisäksi satunnaisesti on arvosanoina myös häiritsevän vilkas (-1a), hieman välinpitämätön (-1b) ja impulsiivinen (-1c).

Kovuus. Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa - tai olla muistamatta, epämiellyttäviä kokemuksia. Hieman pehmeä koira haluaa jatkossa välttää paikkaa, jossa se on aiemmin pelästynyt. Kohtuullisen kova koira ei osoita pelkoa tai vältä paikkaa, jossa se on aiemmin pelästynyt. Kova koira ei ole pelästynyt yllätyksellisessä tilanteessa, vaan sen pyrkimyksenä on päästä selvittämään, mikä kyseinen asia on tai oli. Karjalankarhukoirat eivät osoita kovuutta (+2). Suurin osa, eli 60 % testatuista, ovat hieman pehmeitä (+1) ja kohtuullisen kovia (+3) on 39 %. Vain yksi koira on arvioitu (-2) pehmeäksi.

Luoksepäästävyys. Koira on luoksepäästävä (hyväntahtoinen, luoksepäästävä ja avoin), kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan, kuin ohjaajansa. Aluksi välttelevää tai väistävää koiraa kuvaillaan ’aavistuksen’ tai ’hieman’ pidättyväksi. Karjalankarhukoirista 91 % on hyväntahtoisia, luoksepäästäviä ja avoimia (+3) ja 9 % aavistuksen tai hieman pidättyväisiä (+2a ja b) 9 %.

Laukausvarmuus (+++) on toivottu ominaisuus erityisesti metsästys- ja käyttökoirilla. Laukauskokematon (++) on koira, joita ei esim. käytetä sellaisessa työssä, jossa ne olisivat kuulleet tai olleet tekemisissä laukauksien (tai kovien äänien) kanssa. Laukausvarmoja testatuista on 60 %, laukauskokemattomia 24 %, laukausalttiita 11 %, paukkuärtyisiä 3 % ja laukausarkoja 2 %.

Näyttelyt

Karjalankarhukoirien näyttelykäynnit ovat olleet hienoisessa nousussa, keskimäärin näyttelykäyntejä kertyy yli 1100 näyttelykäyntiä/ vuosi. Näyttelyissä laatumaininnan erinomainen saa nykyään jopa 59 %

arvostelluista koirista, vuonna 2013 osuus oli 49 %. Arvostelua olisi vara hieman kiristää. Vuosittain alle 10 ulkomuototuomaria arvostelee yli 50 % karhukoirien näyttelykäynneistä. Vuosittain suurimmat näyttelyt ovat päänäyttely vuosikokouksen yhteydessä sekä jalostuspäivien näyttely. Myös Pohjois-Suomen ryhmänäyttelyissä on viime vuosina ollut suuria määriä karhukoiria näyttelykehissä.

Näyttelyissä n. 2% koirista saa arvostelussa arvion EVA tai HYL.

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	1% (24 tulosta)	1% (26 tulosta)	2758 tulosta
Nuorten luokka	1% (10 tulosta)	1% (11 tulosta)	1425 tulosta
Avoin luokka	1% (23 tulosta)	2% (39 tulosta)	2582 tulosta
Käyttöluokka	1% (15 tulosta)	1% (26 tulosta)	2174 tulosta
Valioluokka	1% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	278 tulosta
Veteraaniluokka	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	251 tulosta
Yhteensä	1% (75 tulosta)	1% (102 tulosta)	9468 tulosta

Karjalankarhukoirien kuolinsyitä 2000-2023 ikäluokista on kirjattu jalostustietojärjestelmään seuraavasti: 4,1 % on merkitty lopetetuksi käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi. Vihaisuus on syynä 35 koiralla, joka on 26,3 % käyttäytymisen vuoksi lopetetuista koirista ja kaikista tämän ajanjakson koirista vihaisuuden osuus on 1 %. Keski-ikä 2000 - 2023 käytöksen tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi lopetetuilla on 4 vuotta 10 kuukautta.

Kennelliiton kuolinsyytilastossa kaikista merkityistä kuolinsyistä (otanta jtj 16.7.2024) 144 ja lisäksi ”muu kuolinsyy”-kohdassa 7 kpl (3,3 %) karjalankarhukoirista on merkitty lopetetuksi, koska käyttökoira ei sovellu käyttötarkoitukseensa. Lopetettujen koirien keski-ikä on 4 vuotta 9 kuukautta. Käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi lopetettuja on 177 kpl eli 3,9 % kaikista ilmoitetuista kuolinsyistä. Lopetettujen koirien keski-ikä on 4 vuotta 11 kuukautta. Vihaisuus lopetuksen syynä on 42 koiralla, joka on 0,9 % kaikista. Keski-ikä on n. 5 vuotta.

4.2.5 Käyttö ja koeominaisuudet

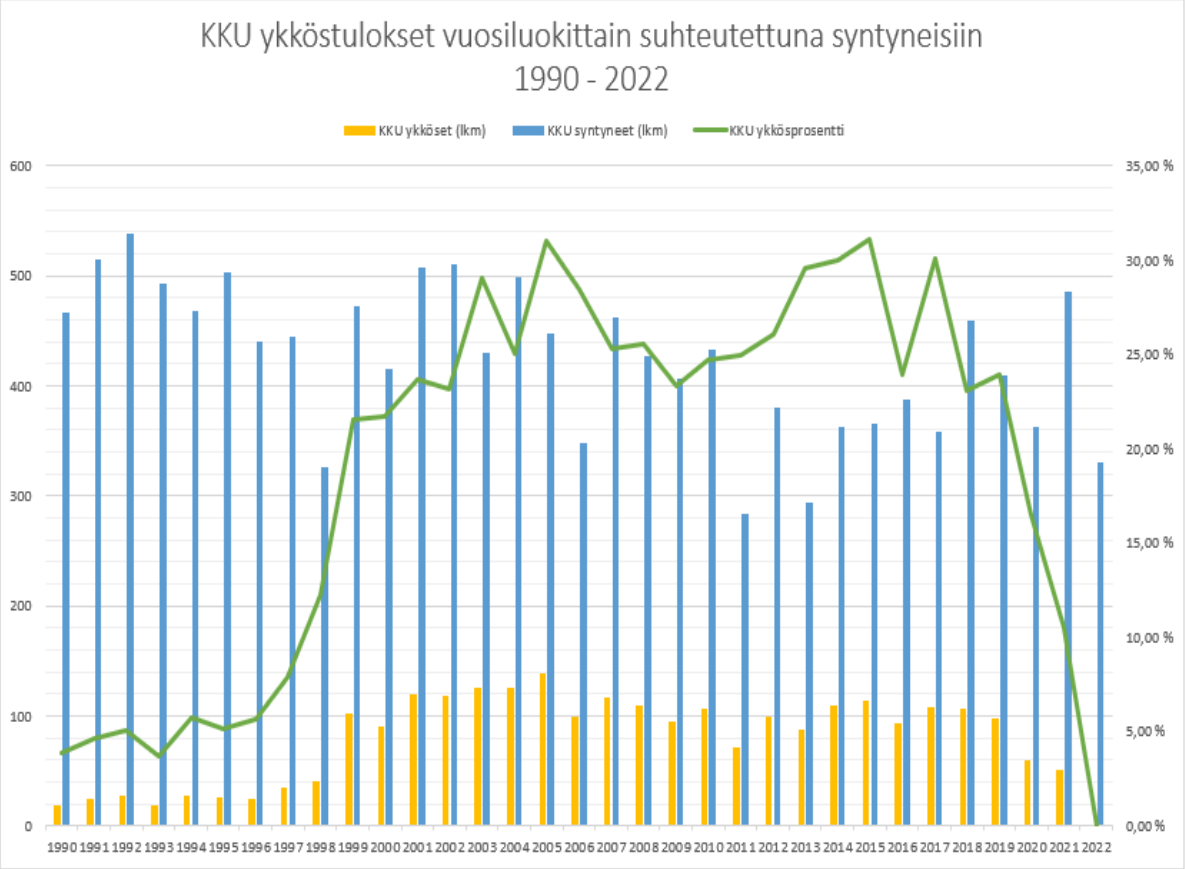
Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

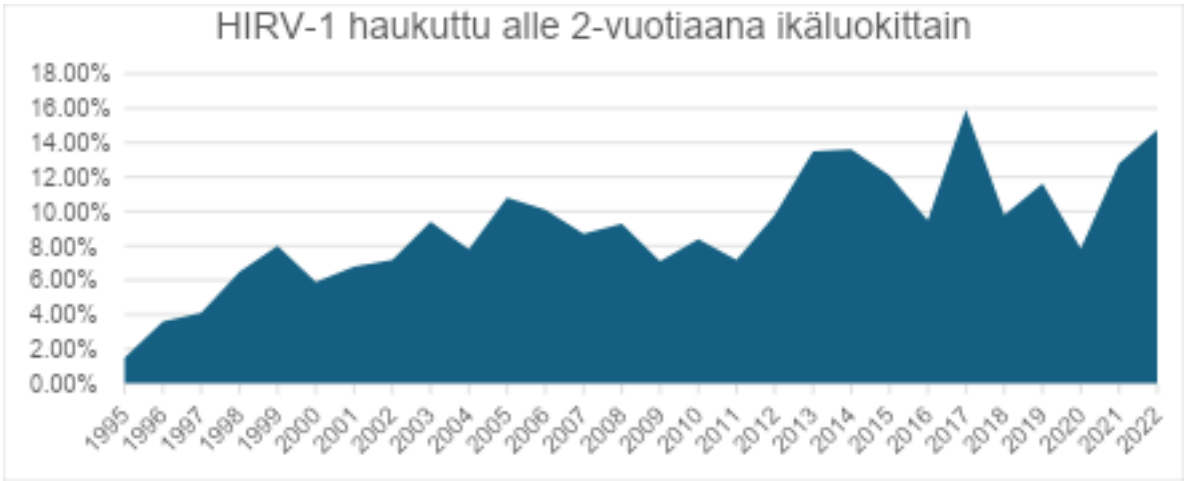
Karjalankarhukoiran käyttöominaisuuksia testataan hirvenhaukku- ja karhunhaukkutaipumuskokeissa. Kokeissa arvostellaan koiran työskentely suurriistalla, yhteistyökyky työskentelyn aikana, riistan hakeminen ja löytötehokkuus, riistatyöskentelyn laatu sekä haukun ominaisuudet.

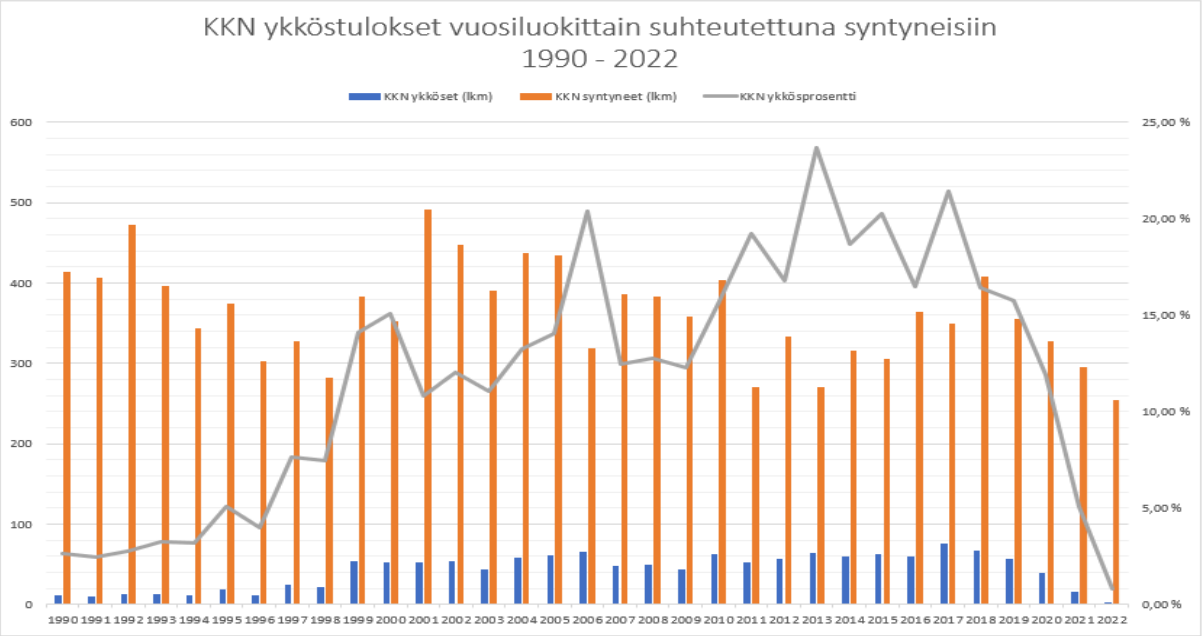
Rotujärjestön mielestä parhaat luonnetestit karjalankarhukoiralle ovat edelleen käyttökokeet rodun luonnollisessa toimintaympäristössä.

Rodun käyttöominaisuudet pyritään säilyttämään jatkossakin sekä kehittämään rotua kilpailukykyisenä suurriistakoirana rodulle ominaisia metsästysominaisuuksia menettämättä. Karhukoirien taso nousi tilastojen mukaan merkittävimmin vuosituhannen vaihteen tienoilla. Vielä -90 luvulla alle 5 % uroksista ja nartuista haukkui elämänsä aikana HIRV-1 tuloksen hirvenhaukkukokeessa. Nykyisin uroksista 25 - 30 % ja nartuista lähes 20 % haukkuu elämänsä aikana vähintään yhden HIRV-1 tuloksen. Narttujen taso on jatkanut edelleen nousuaan ja nykyään rodun mestaruusottelussa on vuosittain mukana myös useita narttuja. Myös narttujen varhaiskypsyys on noussut, mikä näkyy eritoten Tappisarvi -kilpailuun osallistuvien koirien sukupuolijakaumassa. Myös hirvenhaukkukokeiden tuloksia arvioitaessa on tasoa saatu nostettua. Entistä useampi narttu ikäluokastaan haukkuu HIRV-1 tuloksen. Pidemmällä aikavälillä rodun käyttöominaisuuksia tarkasteltaessa voidaan todeta niiden parantuneen huimasti, mutta kuitenkin niin, että rodun ominaispiirteet riistatyöskentelyssä ovat säilyneet.

Myös runsastunut karhukanta on suonut erinomaiset puitteet päästä testaamaan yhtä rodun alkuperäistä käyttötarkoitusta eli karhunpyyntiä. Ilahduttavasti myös nuoria narttuja on kunnostautunut sekä karhunmetsästyksessä että karhunhaukkutaipumuskokeen suorittamisessa urosten rinnalla. Hirven ja karhun metsästyksen lisäksi, karjalankarhukoira sopii erinomaisesti myös ilveksen ja villisian metsästykseen ketteryytensä ansiosta.

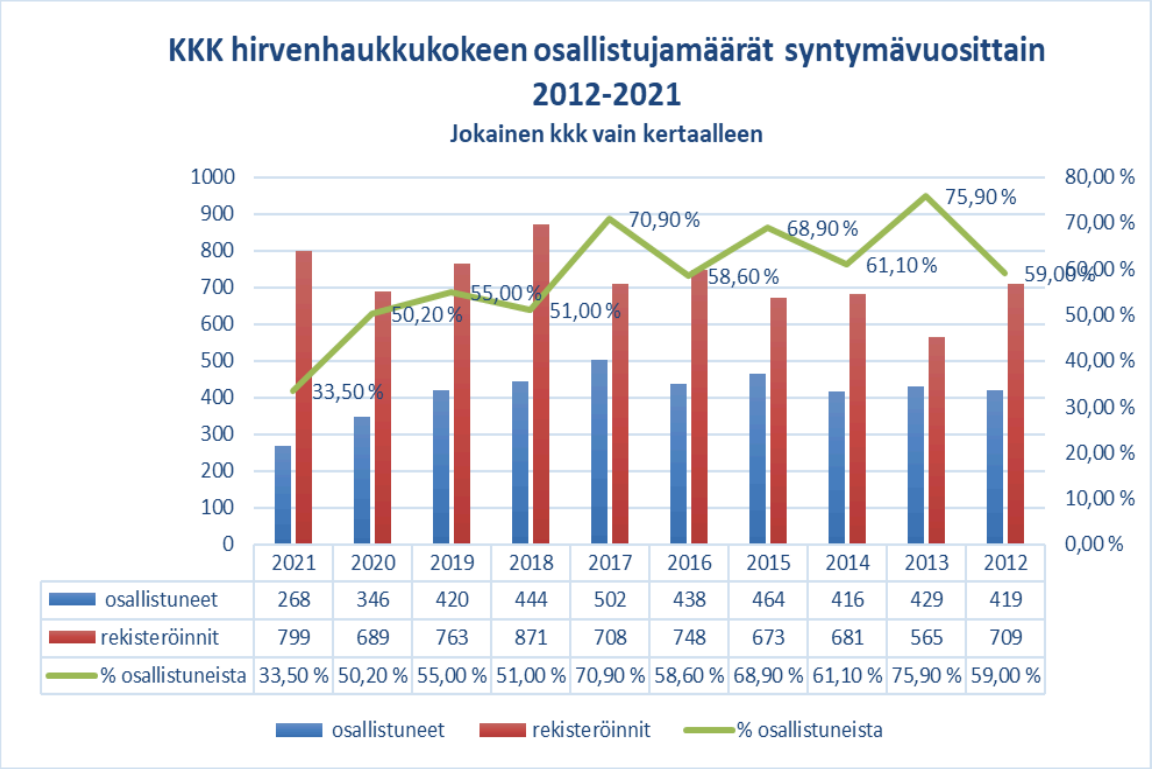

Kokeet

Entistä useampi karhukoira ikäluokastaan osallistuu hirvenhaukkukokeisiin. Pitkällä aikavälillä tarkastellessa kokeisiin osallistuu noin 25 % ikäluokastaan, mutta havaittavissa on hienoista nousua. Koeaktiivisuus on karhukoiraharrastajien keskuudessa noussut, mikä kertoo myös, että yhä useampi karhukoira on metsästyskäytössä toimiva koira. Nykyisin joka kolmas karhukoira käy elämänsä aikana vähintään kerran hirvenhaukkukokeessa, kun vielä kymmenen vuotta sitten suunnilleen joka viides karhukoira kävi haukkukokeessa.

Hirvenhaukkukokeisiin osallistuneet syntymävuoden mukaan, vain yksilön paras tulos huomioiden:

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
HIRV-1	94 koiraa	131 koiraa	161 koiraa	173 koiraa	183 koiraa	153 koiraa	176 koiraa	168 koiraa	151 koiraa	155 koiraa
HIRV-2	6 koiraa	3 koiraa	3 koiraa	6 koiraa	3 koiraa	5 koiraa	6 koiraa	8 koiraa	6 koiraa	3 koiraa
HIRV-3	5 koiraa		3 koiraa	5 koiraa	8 koiraa	10 koiraa	4 koiraa	2 koiraa	6 koiraa	5 koiraa
HIRV-0	37 koiraa	38 koiraa	45 koiraa	45 koiraa	46 koiraa	43 koiraa	32 koiraa	27 koiraa	37 koiraa	30 koiraa
HIRV--										
Yhteensä	142 koiraa	172 koiraa	212 koiraa	229 koiraa	240 koiraa	211 koiraa	218 koiraa	205 koiraa	200 koiraa	193 koiraa

KARH-kokeen suorittaneet tapahtumavuosittain, jokainen tulos erikseen

KARH

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
KARH1	2 tulosta	3 tulosta		7 tulosta	13 tulosta	4 tulosta	5 tulosta		10 tulosta	8 tulosta	14 tulosta
KARH0		3 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	9 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	4 tulosta
KARH-											
Yhteensä	2 tulosta	6 tulosta	5 tulosta	9 tulosta	15 tulosta	7 tulosta	14 tulosta	4 tulosta	11 tulosta	10 tulosta	18 tulosta

Karhunhaukkutaipumuskokeen suorittaneiden joukossa on ilahduttavaa huomata olevan myös narttuja, jotka osallistuvat karhunhaukkutaipumuskokeeseen. Syksyllä 2022 tilastoitiin karhukoirille yhteensä 15 kpl karhunkaatoon johtanutta työskentelyä. Mukana oli kaikkiaan 16 eri karhukoiraa, joista kaksi oli narttuja.

Tulostilastoihin voi tutustua tarkemmin osoitteessa:
https://jalostus.kennelliitto.fi/frmTulostilastot.aspx?R=48&Lang=fi

Vertailu rodun muihin tärkeisiin maihin
Karjalankarhukoiria on tiettävästi metsästyskäytössä Ruotsissa, Virossa, Norjassa, Puolassa, Espanjassa, Ranskassa ja Italiassa. Amerikassa karjalankarhukoiria käytetään useammassa paikassa petoeläinten karkottamiseen asutusalueilta. Lisäksi karhukoiria on metsästyskäytössä Venäjällä ja muissa Itä-Euroopan maissa, mutta osittain sekoittuneena venäläiseurooppalaiseen laikaan, kuten myös Amerikan puolella.

Myös Tanskassa, Saksassa, Sveitsissä, Portugalissa ja Itävallassa on yksittäisiä karhukoiraharrastajia. Ulkomailla karhukoirat menestyvät yleensä hyvin myös näyttelyissä huomiota herättävän ulkonäkönsä ansiosta. Keski-Euroopassa järjestetään karjalankarhukoirille villisian metsästyskokeita sekä niihin liittyviä tottelevaisuuskokeita.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Valtaosa karjalankarhukoirista elää maaseudulla tai omakotialueilla tarhaolosuhteissa, mutta kuitenkin huomattavan usein niin sanottuna perhekoirana ja perheenjäsenenä. Karjalankarhukoira kiintyy omistajiinsa ja on hyvin usein niin sanottu ”yhdenmiehenkoira”, varsinkin saadessaan oikeudenmukaista kohtelua osakseen. Rotu on oppimis- ja yhteistyökykyinen sekä -haluinen. Sillä on tarve miellyttää isäntäänsä.

Karjalankarhukoiran lisääntymiskäyttäytymisestä ei ole toistaiseksi kattavaa tietoa käytettävissä. Yleensä rotua pidetään viriilinä, astumishaluttomuutta ei juuri esiinny, joskin narttujen vihaisuutta urosta kohtaan on raportoitu yksittäisillä koirilla. Karjalankarhukoira on yleensä hyvä emä ja pennunhoitaja, mutta saattaa olla puolustushaluinen, mikä on pidettävä mielessä, kun pentuja esitellään vieraille henkilöille.

Käytöshäiriöisiä ja dominointihaluisia koiria esiintyy silloin tällöin. Perimän lisäksi syytä voi olla myös taitamattomassa kasvatuksessa tai puutteellisessa sosiaalistamisessa. Samaa sukupuolta edustavien koirien kanssa voi karjalankarhukoiralla esiintyä aggressioita, mutta aivan päinvastaisiakin esimerkkejä löytyy. Jalostusvalinnoissa kasvattajat ovat kiinnittäneet entistä enemmän huomiota koiran luonteeseen. Metsästäjien asenteissa on myös tapahtunut muutos entisaikoihin nähden, jolloin vihaista koiraa pidettiin hyvänä käyttökoirana. Ketjukoiraksi pihan perukoille rotu ei edelleenkään sovellu, kuten eivät mitkään muutkaan koirat.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat
Käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi lopetetaan n. 4 % karjalankarhukoirista, josta vihaisuus on syynä 26,3 %. 2000 – 2023 ajanjakson koirista vihaisuus on 1% käytöksen tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi lopetetuista.

Ongelmien syyt ja vähentäminen
Vaikka karjalankarhukoira onkin yleensä rauhallinen ja ehkä hiukan juro, niin ärsytettynä sen terävyys ja taistelutahto sekä ”päreiden palaminen” on luonteenpiirre, jotka voivat aiheuttaa ongelmia. Koiran hyvä, taitava ja oikeudenmukainen kohtelu, varhainen sosiaalistaminen sekä tottelevaisuuskoulutus ehkäisevät ongelmia. Rodun luonteenpiirteet on tehtävä selviksi myös rodun uusille harrastajille ja jalostustyössä on pyrittävä yhä tasapainoisempaan, vahvan hermorakenteen omaavaan ja käyttötarkoitukseensa soveltuvaan

koiraan. Liiallista miellyttämisenhalua ei tule kuitenkaan ihannoida, koska suurriistakoiran tulee kyetä itsenäiseen työskentelyyn ja tarvittaessa puolustamaan isäntäänsä.

Jalostusvalinnoissa niin jalostusneuvonta kuin kasvattajat pyrkivät käyttämään jalostukseen koiria, joiden luonteessa on huomioitu myös ihmissosiaalisuus. Ihmisvihaisuutta ei hyväksytä, onhan koira kuitenkin ihmisen seuralainen kaikissa tilanteissa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset
Karjalankarhukoiran uudistettu PEVISA-ohjelma astuu voimaan 1.1.2026 eli samaan aikaan uuden JTO:n kanssa.

Karjalankarhukoirien PEVISA 2026-2028
Jalostustieteellisen toimikunnan päätös 17.9.2025 (7/2025):
Jalostustieteellinen toimikunta hyväksyy karjalankarhukoiran seuraavan PEVISA-ohjelman ajalle 1.1.2026-31.12.2028:

Pentueen vanhemmilla tulee astutushetkellä olla virallinen lonkkakuvaus- ja silmätarkastuslausunto. Lonkkakuvauslausunnon D saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A saaneen koiran kanssa.

Silmätarkastuksen alaikäraja on 12 kk. Alle kuusivuotiaalle koiralle annettu silmätarkastuslausunto on voimassa 36 kk. Kuusi vuotta täyttäneelle koiralle annettu silmätarkastuslausunto on voimassa toistaiseksi. Perinnöllistä kataraktaa, PRA:ta tai PHTVL/PHPV-sairauden asteita 2–6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Diagnoosin PHTVL/PHPV aste 1 saanut koira on paritettava ko. sairauden suhteen terveen koiran kanssa.

Koiralle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä. Jälkeläisistä korkeintaan 25 saa olla syntynyt alle 5 vuoden iässä tapahtuneesta astutuksesta. Pentueet, joissa rajat ylittyvät, rekisteröidään kokonaisuudessaan.
Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry Pöytäkirjanote 18.9.2025

Rotujärjestön velvollisuutena on tiedottaa jäsenistölleen hyväksytystä PEVISA-ohjelmasta mahdollisimman tehokkaasti, nopeasti ja kattavasti hyväksymisen jälkeen. Hyväksytty PEVISA-ohjelma on julkaistava rotujärjestön jäsenille.

Tämän ajatuksena on se, että koirasta vanhalla iällä löydetty vika voi olla rodulle enemmän haitallinen, kuin hyödyllinen, joskin ”muu vähämerkityksellinen kaihi” tai iäkkäällä koiralla todettu vanhuusiän kaihi, nukleaariskleroosi eroavat perinnöllisistä kortikaalisesta ja posterior polaarisesta kaihista ja niiden jalostuksellinen merkitys poikkeaa perinnöllisistä kaiheista. Vanhemmalla iällä todettuna perinnöllinen kaihi tekee koiran lähisuvulle kantajuusolettaman, jolloin yleensä kyseisen koiran lähisuku (vanhemmat, sisarukset, pennut) jäävät jalostuksen ulkopuolelle.

Jalostusryhmä teetätti uudesta PEVISAsta jäsenkyselyn, jotta saataisiin mahdollisimman hyvä käsitys siitä mihin suuntaan jäsenet haluaisivat PEVISAa viedä. Vastauksia saatiin hienosti 157 kpl.
Tämän linkin kautta pääset tutustumaan kyselyn tuloksiin: https://spj.fi/web2017/wp-content/uploads/2023/06/Karjalankarhukoirien-PEVISA-2025-2029-jaseniston-mielipide-kysely_Perusraportti-12062023.pdf

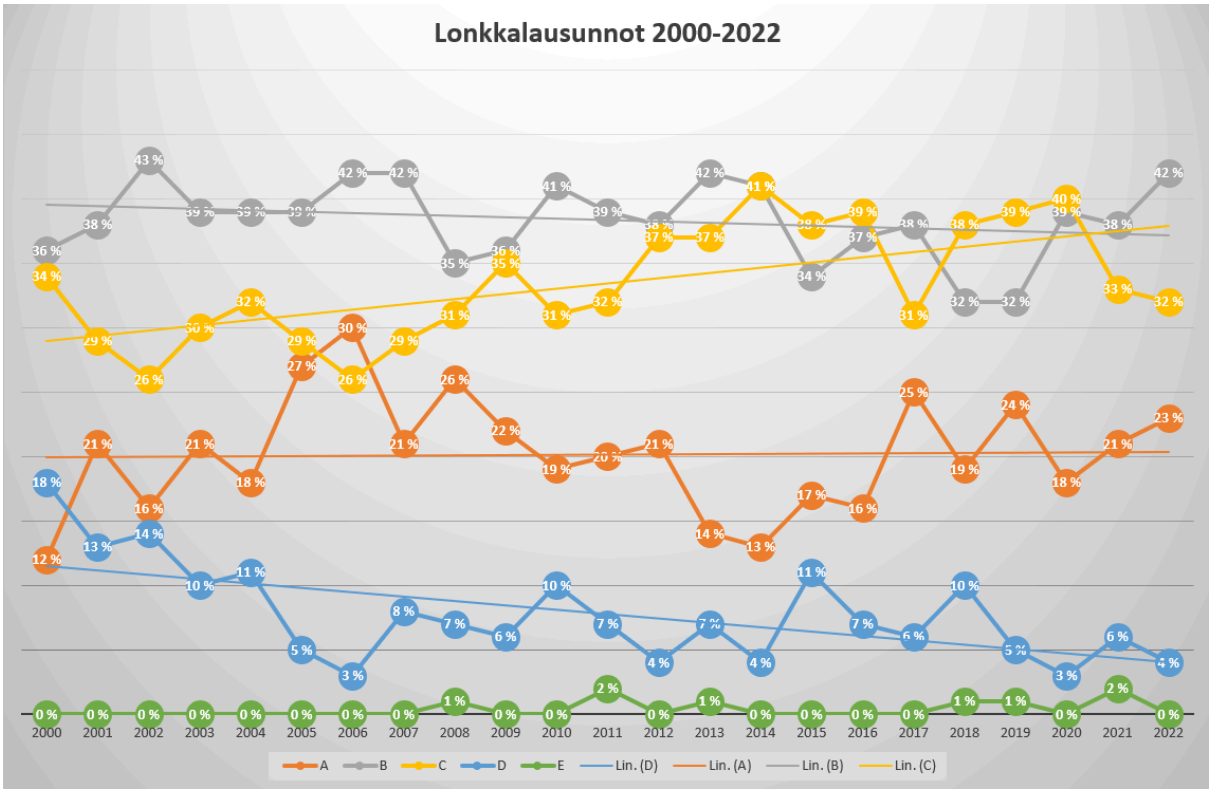
Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika” (HD)
HD on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö, jossa lonkkamaljakko ja reisiluun nivelnasta ovat yhteen sopimattomia, ja joka johtaa vakavimmissa muodoissa yleensä nivelrikkoon ja koiran invalidisoitumiseen. Vaiva on selvästi perinnöllinen ja ilmeisesti useaan geeniin sidottu ominaisuus. Myös ympäristöllä, kuten ravinnolla ja liikunnalla, on merkitys sairauden kehittymiseen.

Karjalankarhukoirien kohdalla vuonna 2013 siirryttiin tarkastelemaan lonkkia laskennallisen lonkkaindeksin kautta. Vuonna 2013 voimaan tulleessa PEVISA-ohjelmassa rekisteröitävien pentujen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tuli astutushetkellä olla vähintään 95. Tämä uudistus on mahdollistanut D-lonkkaisten kovien narttujen jalostuskäytön hyvän lonkkaindeksin omaavien urosten kanssa.

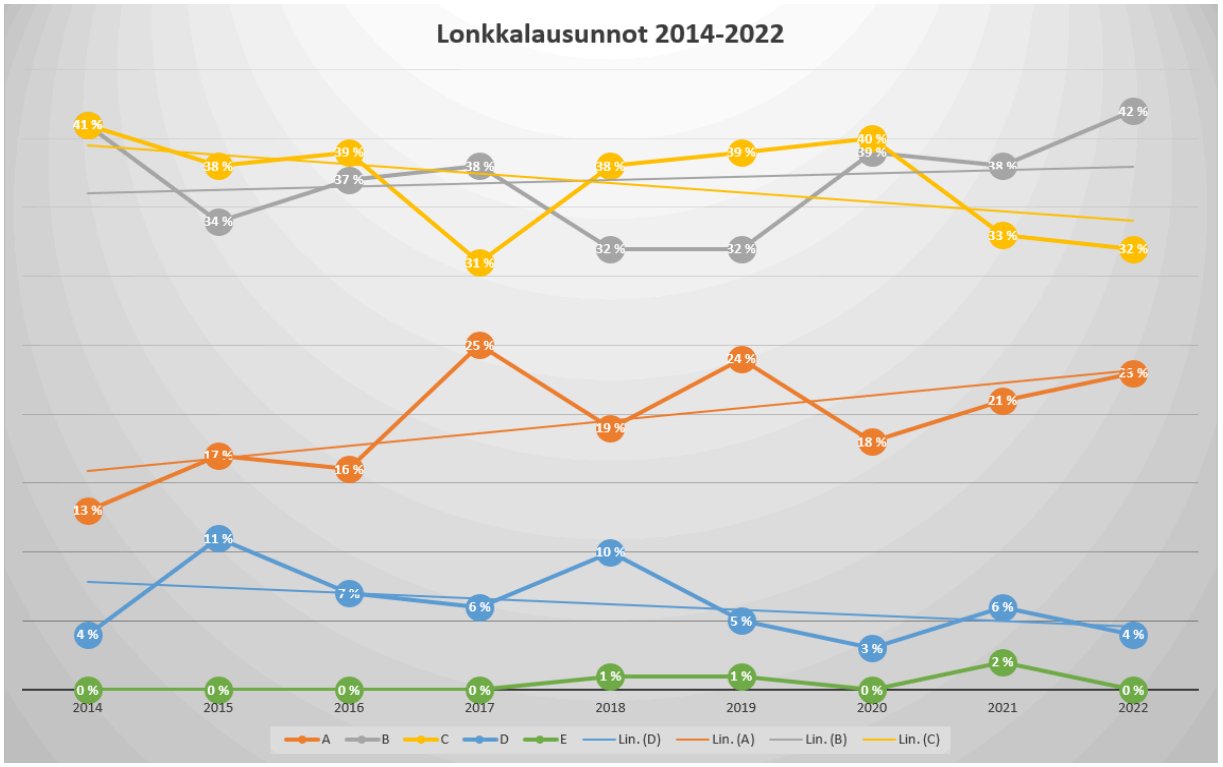
Vuoden 2013 jälkeen on havaittavissa D- ja C-lonkkaisten koirien määrän nousua ja puolestaan A- ja B-tulosten määrän laskua. Tästä toivuttiin kuitenkin nopeasti, kun vaikutus havaittiin ja nykyisin A lonkkaisien osuus on kutakuinkin samalla tasolla, kuin ennen muutosta.

Jatkossa tilannetta on seurattava ja pyrittävä vähintään nykyisen tason säilyttämiseen. Karjalankarhukoirien jalostussuosituksissa yhdistelmän yhteenlaskettu lonkkaindeksi on vähintään 200. Jos indeksiä ei ole vielä laskettu molemmille tai toiselle yhdistelmän vanhemmista, lonkkakuvaustuloksen C saaneen koiran parituskumppaniksi suositellaan käytettävän lonkkakuvaustuloksen A tai B saanutta koiraa.

Indeksiin perustuvana jalostusohjeena on, että yhdistelmän indeksi on vähintään 200. Jos toisella yhdistelmän koiralla ei ole vielä indeksiä, C-lonkkaisen voi yhdistää vain A- tai B-tuloksen omaavan kanssa, mutta suositellaan, että kahta C-lonkkaista ei yhdistetä keskenään huolimatta siitä, että indeksi sen sallisikin (kennelliitto JTT)

Pitkällä aikavälillä 2000-2022 nähdään että A lonkkaisten osuus on pysynyt ennallaan, B lonkkaisten osuus hienoisesti laskenut, C lonkkaisten osuus noussut ja D lonkkaisten osuus on laskenut (yllä kaavio lonkkalausunnot 2000-2022).

Vuoden 2013 PEVISA muutoksen jälkeen lonkkien kehitys on ollut seuraavaa. A ja B lonkkaisten osuus noussut, C ja D lonkkaisten osuus laskenut (yllä kaavio lonkkalausunnot 2014-2022)

Silmäsairaudet karjalankarhukoiralla

Vuosittain tarkastetuista koirista keskimäärin 90 % saa koiranettiin statuksen ”ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia”. 2008 tehtiin PEVISA-ohjelman muutos, jonka vuoksi koiria on uusintatarkastettu 36 kk välein. Pitkällä aikavälillä terveiden osuus on hieman laskenut.

Vuosina 2009-2023 koirien silmien terveys on puolestaan hienoisesti parantunut, mikä näkyy alla olevasta kaaviosta.

Jalostustietojärjestelmässä 2013-2022 syntyneiden silmätarkastuslausunnoista 92 %:lla ei ole todettu perinnöllisiä silmäsairauksia. 2013 – 2022 syntyneistä on tutkittu 1662 koiraa ja aiemmalla, 2003-2012 ajanjaksolla syntyneistä on tutkittuja koiria ollut 2192. Yleisimmät perinnölliset silmäsairaudet ovat kortikaalinen ja posterior polaarinen katarakta, PRA, PHTVL/PHPV aste 1 ja asteet 2-6 sekä mRD. Edellisiä ajanjaksoja perinnöllisten silmäsairauksien osalta vertaillessa PEVISA-ohjelma ja sen sisältämä silmätutkimus 36kk välein näyttää toimineen positiivisesti vähentäen vakavista silmäsairauksista perinnöllisten kaihien esiintyvyyttä rodussa. PRA:n esiintyvyys sitä vastoin on lisääntynyt 0,3 % verran.

Ei kuitenkaan tiedetä minkä ikäisiä koiria edellä mainituilla tarkastelujaksoilla on tutkittu, sillä alla oleva tilasto ei sitä kerro. Tuoreemmassa tilastossa 2013-2022 nuorimmat koirat on käyneet vasta ensimmäisen kerran silmätarkastuksessa, kun edellisessä tarkastelujaksossa 2003-2012 todennäköisesti kaikki silmätarkastukset näille koirille on jo tehty.

Nykyisin valtaosalla vanhemmista jalostukseen käytettävistä KVA karhukoirista silmätarkastuslausunto on vanhentunut, esimerkiksi 2014-2015 syntyneistä KVA-koirista yli 90 % on sellaisia, joilla silmätarkastus ei ole enää voimassa. Tämä viittaa siihen, että koirien omistajat eivät tarkistuta koiriensa silmiä enää vanhemmalla iällä, kuin marginaalisesti. Urosten jalostuskäyttö ohjautuukin nuorempien koirien käyttämiseen osaltaan myös tämän asian vuoksi.

Vuonna 2022 tehtiin 82 pentuetta, uroksia käytettiin jalostukseen seuraavasti:
2018-2021 syntyneitä uroksia (eli 1-4 vuotiaita) käytettiin 42 nartulle, mikä on n. 51 % astutuksista
2015-2017 syntyneitä uroksia (eli 5-7 vuotiaita) käytettiin 28 nartulle, mikä on n. 34 % astutuksista
2010-2014 syntyneitä uroksia (eli 8-12 vuotiaita) käytettiin 12 nartulle, mikä on n.15 % astutuksista

Vuonna 2023 tehtiin 98 pentuetta, uroksia käytettiin jalostukseen seuraavasti:
2019-2022 syntyneitä uroksia (eli 1-4 vuotiaita) käytettiin 50 nartulle, mikä on n. 51 % astutuksista
2016-2018 syntyneitä uroksia (eli 5-7 vuotiaita) käytettiin 35 nartulle, mikä on n. 36 % astutuksista
2012-2015 syntyneitä uroksia (eli 8-11 vuotiaita) käytettiin 13 nartulle, mikä on n.13 % astutuksista
Eli voidaan todeta, että yli puolet vuosittaisista astutuksista tehdään nuorilla 1-4 vuotiailla uroksilla.

Kortikaalinen katarakta
Kortikaalista kataraktaa esiintyi 2003-2012 syntyneistä tutkituilla 3,8 %:lla ja 2013 – 2022 syntyneistä tutkituilla 2,3 %:lla.

Posterior polaarinen kaihi
Posterior polaarista kaihia esiintyi 2003-2012 syntyneistä tutkituilla 4 %:lla ja 2013 – 2022 syntyneistä tutkituilla 1,4 %:lla. Ajanjaksoja vertaamalla posterior polaarinen kaihi on vähentynyt 60 %.

PRA
PRA:n esiintyvyys 2003-2012 syntyneistä tutkituilla on ollut 1,3 % ja PRA-epäilyttävä lausuntojen osuus on 0,5 %. Vastaavasti 2013-2022 esiintymien osuus on kasvanut 1,6 %:iin, mutta epäilyttävä-lausuntoja on vain yksi.

Diagnoosi	Esiintymiä 2013-2022	% 2013-2022	Esiintymiä 2003-2012	% 2003-2012
Dermoidi, Todettu	1		1	
Distichiasis, todettu	3		5	
Distichiasis/Ektooppinen cilia, Todettu	2		-	
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	1521	91,5 %	1911	87,2 %
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, Epäilyttävä	3		14	
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, Todettu	1		6	
Kortikaalinen katarakta, Todettu	38	2,3 %	83	3,8 %
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, Todettu	3		2	
Muu verkkokalvon sairaus, Epäilyttävä	1		4	
Muu verkkokalvon sairaus, Todettu	6		13	
Muu vähämerkityksellinen kaihi, Todettu	9		3	
PHTVL/PHPV, Diagnoosi avoin	2		3	
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	10		14	
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 2 - 6	5		8	
Posterior polaarinen katarakta, Todettu	23	1,4 %	88	4,0 %
PPM, iris-iris, Todettu	2		1	
PPM, iris-kornea, Todettu	2		1	
PRA, Epäilyttävä	1		11	0,5 %
PRA, Todettu	26	1,6 %	28	1,0 %
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, Todettu	4		-	
RD, geograafinen, Diagnoosi avoin	1		2	
RD, geograafinen, Todettu	1		6	
RD, multifokaali, Todettu	29	1,7 %	55	2,5 %
Vilkkuluomen ruston kiertymä, Todettu	1		1	
Ajanjaksolla syntyneistä tutkittu yhteensä	**1662**		**2192**	

Perinnöllinen kaihi, katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi eli katarakta on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän linssin samentuma joko yhdessä tai molemmissa silmissä. Sairaus estää valon pääsyn verkkokalvolle ja voi johtaa täydelliseen näkökyvyn menetykseen. Katarakta periytyy väistyvästi ja sukupuolesta riippumatta. Myös dominoivasti periytyvää kaihia on tavattu. Katarakta on karjalankarhukoiran merkittävin ja yleisin silmäsairaus; sairaiden määrä on tiukasti pysynyt noin 5 %:ssa vuosittain tutkituista koirista. 2008 silmätarkastuslausunnon voimassaoloaikaa rajoitettiin 36 kuukauteen, joten sen jälkeen tehdyt uusintatarkastukset vanhemmille koirille nostivat ilmi tulleiden sairaiden yksilöiden määrää merkittävästi.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee kataraktan osalta, ettei sairaita tai kantajia koiria tulisi yhdistelmässä molemmin puolin kahden sukupolven sisään. Jos koiran jälkeläisellä tai koiran vanhemmalla on todettu kaihi, suositellaan koiralle vain yli 5-vuotiaana terveeksi silmätarkastettua kumppania.

PRA, verkkokalvon etenevä surkastuma

PRA-tautiryhmä sisältää suuren joukon tauteja, joiden oireet alkavat hämäräsokeutena ja voivat johtaa sokeutumiseen. Sairautta voi esiintyä jo hyvin nuorena tai keski-iässä tai jopa sitä vanhempana. Periytyminen noudattanee samoja periaatteita kuin kaihilla. Vuosina 2000–2010 kaikista tarkastetuista koirista noin 1 %:lla ikäluokastaan on todettu PRA sairaiksi. Vuoden 2022 loppuun mennessä tarkastetuista vuosina 2010–2021 syntyneistä koirista 1,5 % on saanut PRA-epäilyttävä lausunnon, mikä viittaisi siihen, ettei sairautta ole saatu kuriin nykyisin konstein, mutta sairaus ei ole myöskään päässyt lisääntymään populaatiossa.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee PRA:n osalta, ettei sairaita tai varmoja kantajia tulisi yhdistelmään molemmin puolin kolmen sukupolven sisään. Jos koiran jälkeläisellä tai koiran vanhemmalla on todettu PRA, suositellaan koiralle vain yli 5-vuotiaana terveeksi silmätarkastettua kumppania, jonka taustassa ei ole PRA-sairaita koiria. Prcd-PRA:n osalta geenitestatuista koirista sairaita ei suositella jalostuskäyttöön ja kantajia suositellaan paritettavaksi vain prcd-PRA:n osalta terveeksi testatun kanssa. PRA prcd geenitestattuja karhukoiria alkaa nykyisin olemaan jo niin paljon, että kantajaksi osoittautuneelle koiralle pystytään löytämään normaaliksi tarkastettu parituskumppani myös siten että muut jalostusta ohjaavat muuttujat on pystytty kohtuudella huomioimaan.

PHTVL/PHPV, sikiöaikaisen verisuonijäänteen aiheuttama silmän kehityshäiriö
PHPV tarkoittaa silmän sisällä linssiä ravitsevan verisuonijärjestelmän sikiökautista jäännettä, jonka muutokset voidaan todeta jo nuorella iällä. PHTVL/PHPV-muutokset jaetaan niiden vakavuuden mukaan asteisiin 1-6. Vakavimmissa asteissa pysyväksi jääneet rakenteet aiheuttavat linssiin samentumia, linssin epämuotoisuutta sekä altistavat kaihimuutoksille ja sokeudelle. Periytymismekanismi on tuntematon. Yksilöitä, joilla on todettu asteiden 2-6 PHTVL/PHPV-muutoksia, ei saa käyttää jalostukseen. Ikäluokissa 2010–2021 sairautta todettiin 0,8 %:lla kaikista tutkituista, joista sairauden aste 2-6 diagnosoitiin n 40%:lla diagnoosin saaneista.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee, että PHTVL/PHPV diagnoosin saaneita koiria ei tulisi yhdistelmään molemmin puolin kolmen sukupolven sisään.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Polven ristisidevaurio
Ristisiteen vaurio on koirien yleisin kirurgista hoitoa vaativa nivelsairaus. Ristisiteet ovat vahva, lyhyt siderakenne polvinivelen keskellä, reisiluun ja sääriluun välillä. Eturistiside rajoittaa myös polvinivelen kiertoliikettä. Ristisidevaurion seurauksena polviniveleen kehittyy nopeasti tulehdusreaktion seurauksena rappeuttava nivelrikko. Polven toimintakyvyn palauttamiseksi eturistisidevaurio täytyy viipymättä hoitaa kirurgisesti. Ristisidevaurioita pidettiin aiemmin äkillisenä trauman aiheuttamana sairautena. Nykyään tiedetään, että noin 80 % ristisidevaurioista on aluksi osittaisia. Polvinivel voi aluksi olla tukeva tai löysyys on lievää. Vähitellen vaurio etenee, kun ristiside ei parane vaan pettää asteittain rappeutuessaan. Monet takajalan ja polvinivelen rakenteeseen, toimintaan ja aineenvaihduntaan liittyvät tekijät vaikuttavat ristisidevaurion syntyyn ja sairausalttiuteen

Ristisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen, ristisidevaurion vuoksi operoitua koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Suurin osa eturistisidevauriolle altistavista tekijöistä liittyy koiran rakenteeseen tai muihin sairauksiin ja niiden aiheuttamaan toimintahäiriöön polvinivelessä. Tämän vuoksi myös eturistisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen sairaus. Sairauden esiintyvyys vaihtelee voimakkaasti roduittain ja jopa pentueittain. Koiralla, jolla todetaan ja hoidetaan ristisidevaurio, on noin 50 %:n todennäköisyys kehittää eturistisidevaurio myös toiseen polviniveleen seuraavan vuoden kuluessa. Tämäkin havainto korostaa rakenteen, yksilöllisen alttiuden ja perinnöllisen taipumuksen merkitystä vaurion synnylle yksittäisen trauman sijaan.

Huomioitavaa on, että polvilumpion luksaation varalta annettava polvilausunto ei kuvaa sairastumisriskiä eturistisidevaurion suhteen. Lähde ja lisätietoa: https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio

Sairauden perinnöllisen luonteen takia ristisidevaurion takia operoidun koiran jalostuskäyttöä ei suositella.

Selkänikamien silloittuminen (Spondylosis deformans)

Spondyloosilla, joka on yleinen koirien vaiva ja esiintyy myös karjalankarhukoirilla, tarkoitetaan selkänikamien välistä luutumista, jossa nikamien alapuolelle ja sivuille muodostuu luusilloittumia. Sairaus voi olla seurausta perinnöllisestä alttiudesta, loukkaantumisista tai rakenteellisesta heikkoudesta, jolloin elimistö pyrkii vakauttamaan liikkuvia nikamavälejä luun uudismuodostuksella. Usein löydökset ovat karjalankarhukoiralla oireettomia lonkkakuvausten sivulöydöksiä, mutta vakavissa tapauksissa ne voivat invalidisoida koiran. Tällä hetkellä virallinen spondyloosilausunto löytyy 78 karhukoiralla, joista 26 koiralla on muu kuin nolla tulos. Tuloksien tulkinnassa on huomioitava, että tutkimuksia on tehty vielä vähän ja ne on mahdollisesti suuntautunut oireileviin tai oireilevien lähisukuun, mikä voi vääristää kuvaa kokonaisuudesta.

SP1 esiintyvyys on 22 %, SP2 on 9 %, SP3 on 6 % ja SP4 esiintyvyys on 1 % tutkituista.
Vakavimpia asteita omaavia tai selkäoireellisia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV)

LTV on koirilla yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

Oireilevat koirat suositellaan jättämään pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Lisää sairaudesta: https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset

Karjalankarhukoirilla on tehty 2017 -2023 kaikkiaan 66 LTV lausuntoa, n. 30 koiralla on jokin muu kuin nollatulos, tilannetta seurataan.

Kondrodysplasia (lyhytkasvuisuus, ”tappijalka”)

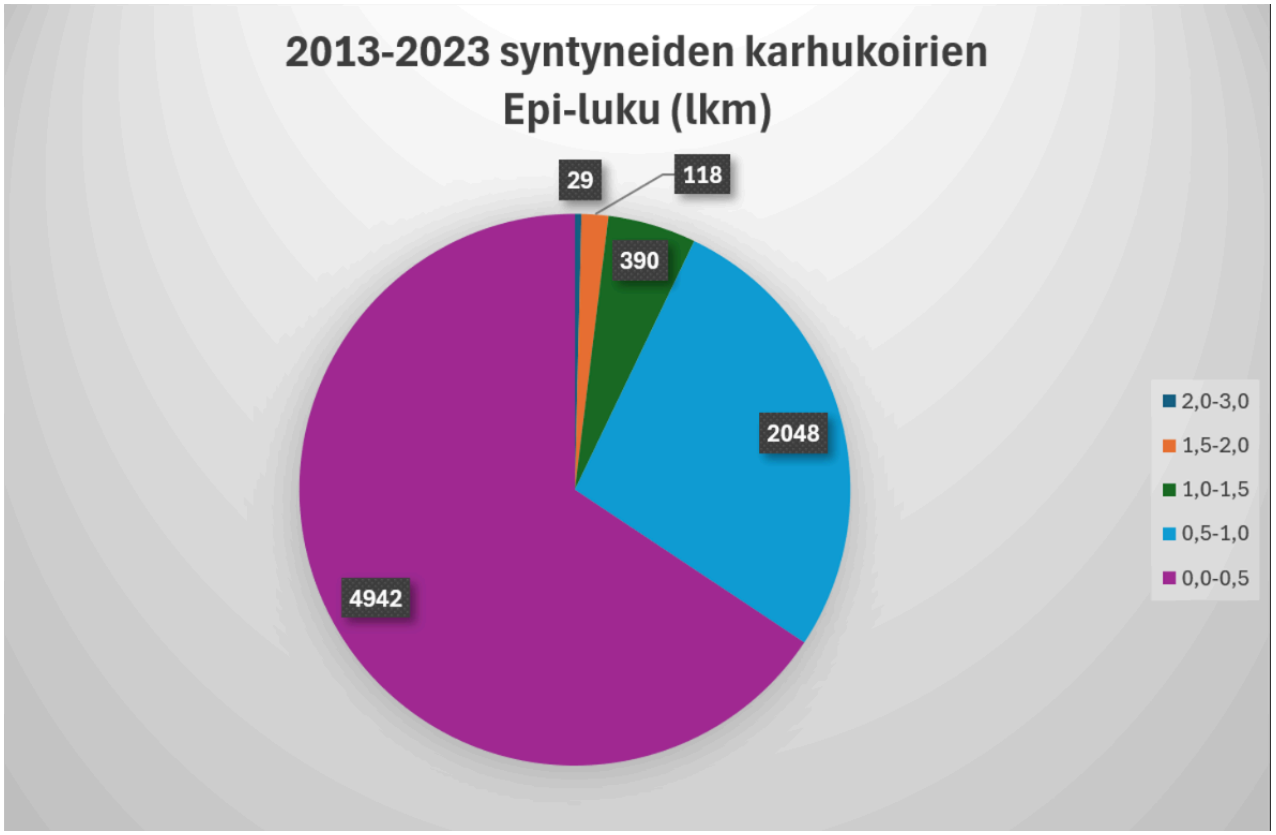
Karjalankarhukoirien perimässä esiintyy kondrodysplasiaa eli lyhytjalkaisuuden aiheuttavaa geenimutaatiota. Sairaudessa pitkien putkiluiden kasvu häiriintyy ja seurauksena on koiran jääminen matalajalkaiseksi, vaikka se muulta rakenteeltaan on lähes normaali. Geenimutaatio periytyy yhden geenin välityksellä ja periytymismalli on autosomaalinen ja resessiivinen. Mikäli geenimutaatio saadaan sekä isältä että emältä, on geeni kromosomissa kaksinkertaisena ja mutaatio näkyy koiran ilmiasussa matalakasvuisuutena. Karjalankarhukoirapopulaatiossa geenimutaation kantajia on tällä hetkellä tiedossa olevien näytteiden mukaan alle 10 % testatuista. Geenimutaation kantajakoirat, jotka ovat siis ilmiasultaan terveitä, periyttävät geenin laskennallisesti puolelle jälkeläisistään ja kahden kantajakoiran jälkeläisistä laskennallisesti puolet on kantajia ja yksi neljäsosa sairaita ja yksi neljäsosa terveitä ilman geenimutaatiota.

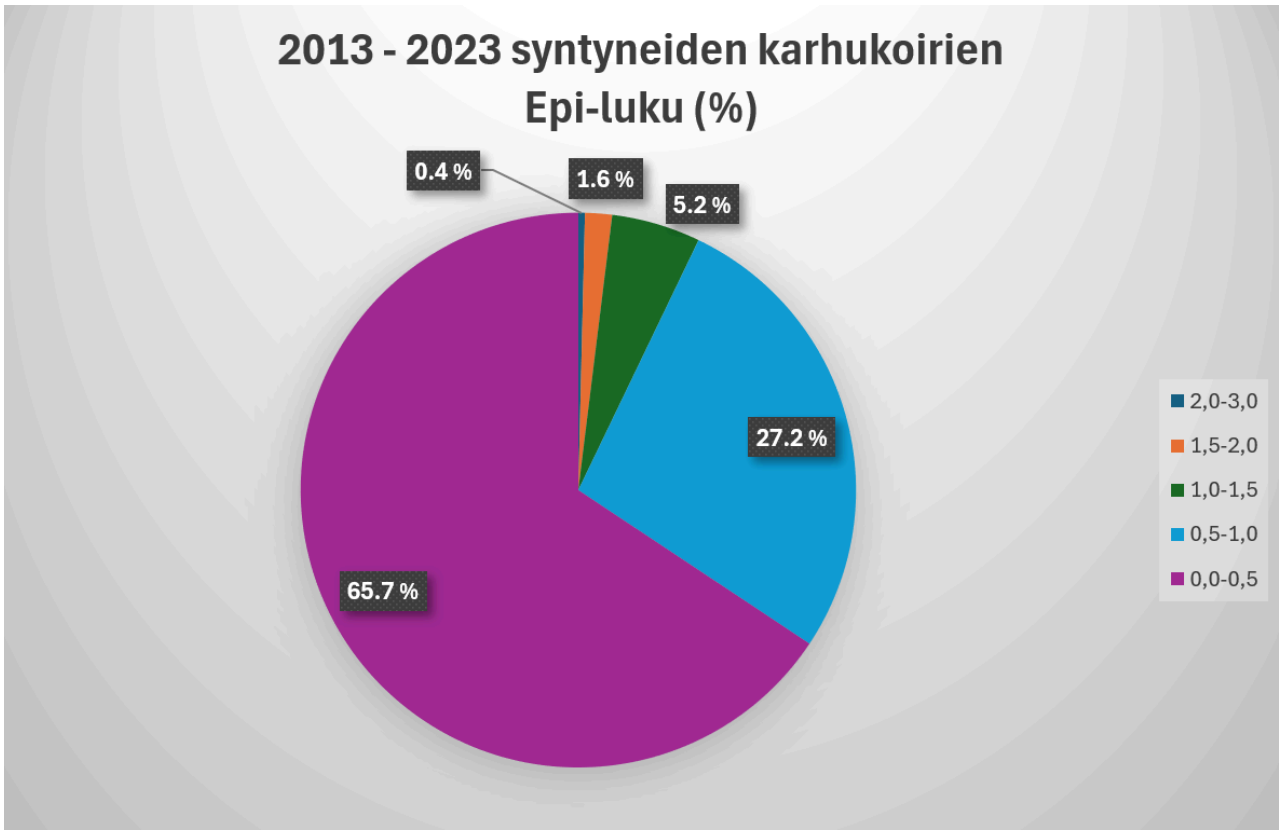
Kahta kantajakoiraa ei tule parittaa keskenään. Geenimutaation kantajuuden toteamiseksi on olemassa yksinkertainen geenitesti.

Pentuiän luustosairaus (luustonkehityshäiriö)
Karjalankarhukoirien pentuiän luustosairaus on tutkimusten perusteella tarkentunut aineenvaihdunnalliseksi sairaudeksi, joka johtaa häiriöön luuston mineralisaatiossa. Sairaus periytyy autosomaalisesti resessiivisesti. Karjalankarhukoirien luustosairauden oireet ilmenevät noin 2-7 viikon iässä. Oireisiin kuuluvat hidas kasvu, kouristelukohtaukset ja liikkumisvaikeudet. Sairaus johtaa kuolemaan/lopettamiseen pentuiällä. Koirangeenit.fi tutkimusryhmällä hallussa olevien näytteiden mukaan 17 % testatuista karhukoirista on sairauden kantajia. Geenimutaation kantajakoirat, jotka ovat siis ilmiasultaan terveitä, periyttävät geenin laskennallisesti puolelle jälkeläisistään ja kahden kantajakoiran jälkeläisistä puolet on kantajia ja yksi neljäsosa sairaita ja yksi neljäsosa terveitä ilman geenimutaatiota.

Kahta kantajakoiraa ei tule parittaa keskenään. Geenimutaation kantajuuden toteamiseksi on olemassa yksinkertainen geenitesti. Lähde: https://www.koirangeenit.fi

Epilepsia
Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka periytyy ilmeisesti useamman geenin yhteisvaikutuksena. Oireyhtymä on tunnettu karhukoiralla sen historian alkuajoista lähtien. Taudin diagnosointi on vaikeaa – ensin on suljettava pois muut vastaavia oireita aiheuttavat sairaudet. Diagnoosi ”primääri epilepsia” ei vielä varmuudella todista tapauksen perinnöllistä luonnetta – sukuhistorian tuntemus tosin antaa viitteitä arviointiin. Epilepsia on rotujärjestössämme tarkasti seurattava sairaus. Jalostusryhmän arvion mukaan noin 2 % koirista saa epileptisiä oireita elinaikanaan. Varsinaista epilepsiaa kaikki oireet eivät ole. 2013 teetetyn terveyskyselyn mukaan epileptisiä oireita saaneita koiria ei kuitenkaan löytynyt yhtään. Terveyskysely tehtiin 200 koiralle, josta 168 vastasi kyselyyn. Jalostusryhmälle ilmoitetaan vuosittain 1 – 10 uutta epilepsiatapausta. Vuosina 2004 - 2023 rekisteröidyillä Karhukoirilla keskimääräinen epi-luku on n. 0,45. Jalostusneuvonnan, jalostuksen avuksi päätetyn epilepsiaindeksin eli epi-luvun raja-arvo virtuaalipariutuksessa syntyvälle pennulle on tällä hetkellä 0,6. Jalostusiässä olevia karhukoiria (2013-2023 rekisteröidyt) on tällä hetkellä n. 7500 yksilöä, näistä koirista n. 150 yksilöä on sellaisia, joiden epi-luku on 1,5 tai suurempi eli karkeasti kolminkertainen keskimääräiseen nähden. Jalostusikäisistä selkeä enemmistö (n. 65 %) on koiria, joiden epi-luku on pienempi kuin 0,5. Jalostusryhmä seuraa epi-luvun kehitystä ja tekee tarvittaessa muutoksia suosituksiin.

2013-2023 syntyneiden karhukoirien
Epi-luku (lkm)
29
118
390
2048
4942
2,0-3,0
1,5-2,0
1,0-1,5
0,5-1,0
0,0-0,5

2013 - 2023 syntyneiden karhukoirien
Epi-luku (%)
0.4 %
1.6 %
5.2 %
27.2 %
65.7 %
2,0-3,0
1,5-2,0
1,0-1,5
0,5-1,0
0,0-0,5

Autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairauksissa elimistön oma immuunipuolustusjärjestelmä alkaa hyökätä omia kudoksia vastaan. Taudeilla katsotaan olevan perinnöllinen tausta. Koirapopulaation perimän kaventuminen ja homotsygotian lisääntyminen yleistävät autoimmuunisairauksia. Yleisimpiä koirien autoimmuunisairauksia ovat moninaiset ihosairaudet sekä kilpirauhasen vajaatoiminta. Autoimmuunisairaudet alentavat voimakkaasti koiran sopivuutta käyttötarkoitukseensa. Tiedossa olevat autoimmuunisairaudet pyritään huomioimaan jalostussuosituksissa ja jalostustoimikunta toivoo, että koiran omistajat ilmoittaisivat koiraa toistuvasti vaivaavista allergioista/tulehduksista jalostusryhmälle ja että koirien lopetussyyt kirjattaisiin koiranettiin näkyville.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

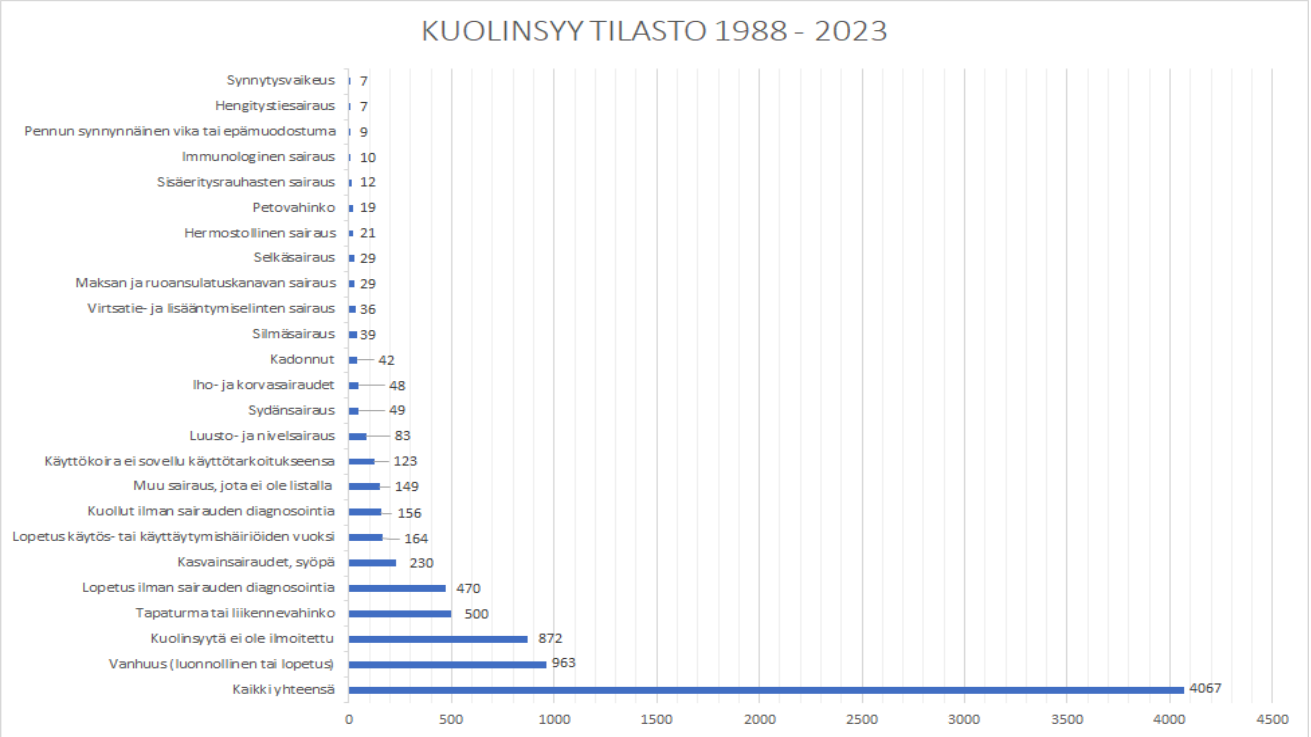
Kuten kuolinsyytilasto kertoo, suurin osa karhukoirista kuolee edelleen joko vanhuuteen tai kuolinsyy jätetään ilmoittamatta. Tapaturmat ja liikennevahingot vievät yhä paljon (12 %) karhukoiria hautaan, joka on ymmärrettävää käyttökoiran ollessa kyseessä. Vielä on harmillisen paljon myös lopetuksia/kuolemia, missä koira on ollut sairas, mutta sairautta ei ole tutkittu. Näissä toivoisi omistajien aktivoituvan tutkituttamaan koiransa ja antamaan tietoa eteenpäin.

Kasvainsairaudet ja syöpä ovat yleisimpiä kuolinsyitä, n. 5,6 % koirista kuolee em. sairauksien johdosta. Kuollessaan koirat ovat kuitenkin jo verrattain vanhoja, keski-iän ollessa 9 vuotta ja 11 kuukautta.

Yleisimmät nuorten koirien/ kesken käyttöiän lopetuksen syiksi on merkitty ”Käyttökoira, joka ei sovellu tarkoitukseensa” sekä ”Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi.” Tällöin koirat lopetetaan yleensä alle 5-vuotiaina. On erittäin toivottavaa, että mahdollisimman moni ilmoittaisi koiransa kuolin- tai lopetussyyn Kennelliiton Koiranettiin.

Muita kesken työiän lopetukseen johtaneita syitä ovat luusto ja nivelsairaudet, iho ja korvasairaudet, silmäsairaudet sekä immunologiset sairaudet.

Tarkemmin kuolinsyihin voi tutustua: https://jalostus.kennelliitto.fi/frmTerveystilastot.aspx?R=48&Lang=fi

4.3.4 Lisääntyminen

Vuonna 2021 kasvattajilta kerättiin tietoa pennuttamisen tuloksista kasvattajakyselyllä. Kyselyyn on tähän mennessä vastattu 92 nartun osalta. Kyselyä tullaan jatkossa kehittämään nyt saatujen kokemusten perusteella. Seuraavissa taulukoissa on esitelty kyselyn vastauksia. pentueittain; monessako pentueessa havaittiin poikkeavuuksia. Keskimääräinen pentuekoko karhukoiralla vuonna 2022 on 6,4 pentua. Pentueiden koossa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Rodussa ei ole merkittäviä astumisvaikeuksia. Kyse on enemmänkin poikkeustapauksista, joissa voi olla syynä myös väärä astutusajankohta.

Tiinehtymisvaikeuksia on tiedossa jonkin verran, asiaa seurataan.

Vuonna 2018 jalostusryhmän tiedossa olevista astutuksista (n. 155 narttua), tyhjäksi jäi vain 10 %. Tyhjäksi jääneiden osuus on vaihdellut vuosina 2008 – 2017 välillä 12 – 22 %. (Lähde: Jalostusryhmän keräämät muistiinpanot). Huomattavaa on, ettei edelleenkään joka astutusta saada jalostusneuvonnan tietoon. Vuonna 2017, 113 pentueesta 91 pentuetta, eli 80 %, oli jalostusryhmän tiedossa ennen pentueen rekisteröintiä.

Tyhjäksi jäämisiä seuratessa tulee huomioida, että rodun kasvattajat ovat pääsääntöisesti yhden – kahden nartun omistajia ja näin ollen myös oikean astutusajankohdan havaitseminen voi olla joskus puutteellista, varsinkin aloittelevilla kasvattajilla. Aina ei siis syy ole koirissa. Oikean astutusajankohdan määrittämiseen saa ohjeita jalostusneuvonnasta.

Pentukuolleisuutta on ollut tietyissä linjoissa yleisesti, kuitenkaan asiaan ei ole kiinnitetty sen enempää huomiota, koska on ajateltu emän polkeneen pennut. Vuonna 2017 Helsingin yliopiston tutkijat paikansivat luustonkehityshäiriötä aiheuttavan geenimutaation pentuna kuolleiden karhukoirien verinäytteistä. Tämän jälkeen selvisi, että jopa 17 % verinäytteen antaneista karhukoirista on kyseisen virhegeenin kantajia.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Liian suora polvikulma altistaa ristisidevaurioille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Mustavalkoisin silmin tarkasteltuna karjalankarhukoiraa voidaan pitää terveenä ja elinvoimaisena rotuna, mutta minkäänlaiseen huolettomuuteen ei kuitenkaan ole varaa tuudittautua. Erityistarkastelua vaativat rodun tulehdusherkkyys, atopioiden ja ihosairauksien sekä sydänvikojen ja selkärangan sairauksien esilletulo. Ne antavat aihetta huolelliseen jalostussuunnitteluun ja perimän laajaan ylläpitoon kaikille rodun kasvattajille. Kaihi ja PRA ovat edelleen vakavasti otettavia uhkia rodulle, mutta niiden esiintyminen on saatu nykyisin keinoin pysymään alle 5 %:ssa. Kun geenitutkimukset silmäsairauksien osalta edelleen kehittyvät, ne tarjoavat huomattavaa etua karjalankarhukoirien jalostukselle, kuten myös mahdollinen silmäindeksien tulo jalostuksenohjaukseen.

Pääasiassa rodun ongelmat kiteytyvät suppeaan perimään, jota toki luonto pyrkii itsekin korjaamaan jalostustyötämme helpottaen. Silmäsairaudet, lonkkatulosten kehityssuunta ja rodun yleinen vastustuskyky ovat asioita, joita tulee jatkuvasti tarkkailla, eikä minkään jo nyt tiedossa olevan virhegeenin suhteenkaan tule päästää tilannetta karkaamaan käsistä.

Jotta nykyään tiedossa olevat terveysriskit saataisiin jatkossakin pysymään aisoissa, tulisi aikuisena PEVISA-tarkastettavien koirien yksilömäärää kasvattaa ja saada entistä useampi yksilö pentueestaan tarkastuksiin, vaikka yksilöä itseään ei olisikaan tarkoitus käyttää jalostukseen. Myös geenitestaus tulee saada harrastajakunnalle tutummaksi ja kannustaa näihin.

Kasvattajakyselyn vastauksia	Kyllä	Ei
	89	3
Sujuiko astutus hyvin?	96,70 %	3,30
	6	85
Tarvitsiko astutuksessa avustaa koiria?	6,50 %	93,50
	10	82
Tarvittiinko keisarinleikkausta?	10,90 %	89,10
	9	83
Oliko synnytyksessä muita ongelmia?	9,90 %	90,10
	86	6
Hoitiko narttu pennut hyvin?	93,30 %	6,70
	86	6
Oliko narttu hyväkuntoinen pentumisen jälkeen?	93,40 %	6,60
	0	91
Tappijalkainen	0 %	100
	0	91
Kitalakihalkio	0 %	100
	0	91
Huulihalkio	0 %	100
	1	90
Häntämutka	1,10 %	98,90
	5	86
Purentavika	5,70 %	94,30
	1	90
Vesipää	1,10 %	98,90
	10	81
Napatyrä	11 %	89
	1	90
Kääpiökasvuisuus	1,10 %	98,90
	0	91
Muu rakenteellinen poikkeavuus	0 %	100
	0	91
Jokin hermostollinen sairaus	0 %	100
Muuta normaalista poikkeavaa, jolle on eläinlääkärin	2	89
diagnoosi	2,20 %	97,80
Muuta normaalista poikkeavaa, jolle ei ole	3	88
eläinlääkärin diagnoosia	3,30 %	96,70
	4	86
Töpöhäntäisyys	5 %	95
	8	83
Hera/siniset silmät/ toinen silmä	9 %	91
	4	69
Kokovalkoiset	4,40 %	95,60
	8	83
Valkovoittoinen väritys	8,80 %	91,20
	13	78
Epäsymmetrinen väritys	14,30 %	85,70
	0	91

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

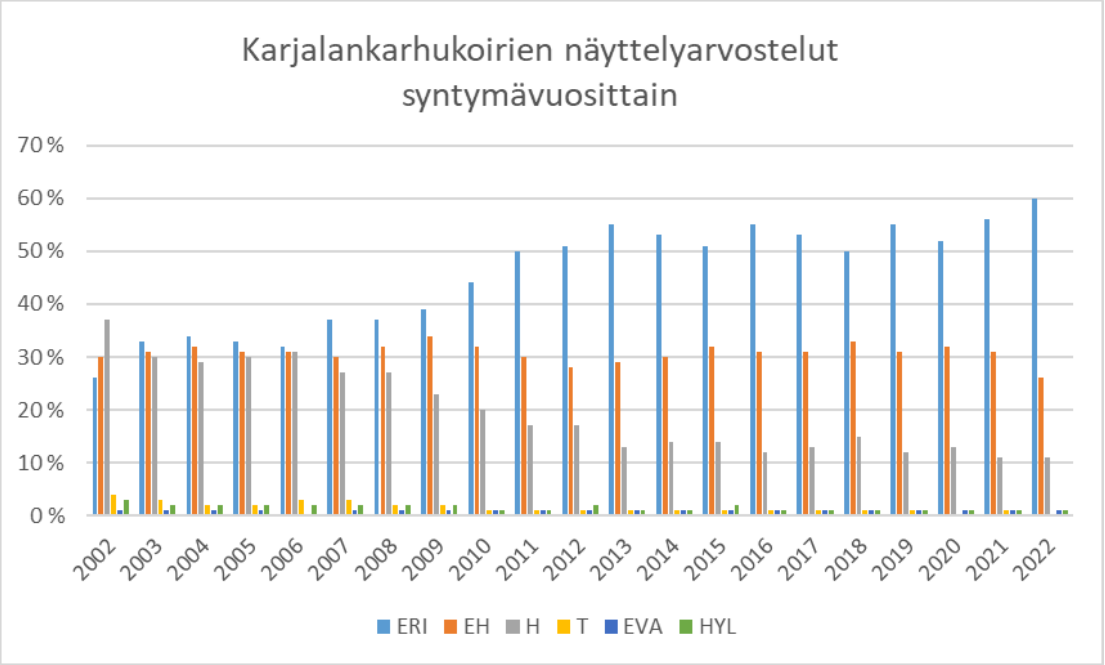
Katso Liite 1

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Rodun näyttelykäyntimäärät ovat pysyneet tasaisena rekisteröintimäärän notkahduksista huolimatta. Tilastojen mukaan rodun ulkomuodon taso olisi kokenut huiman

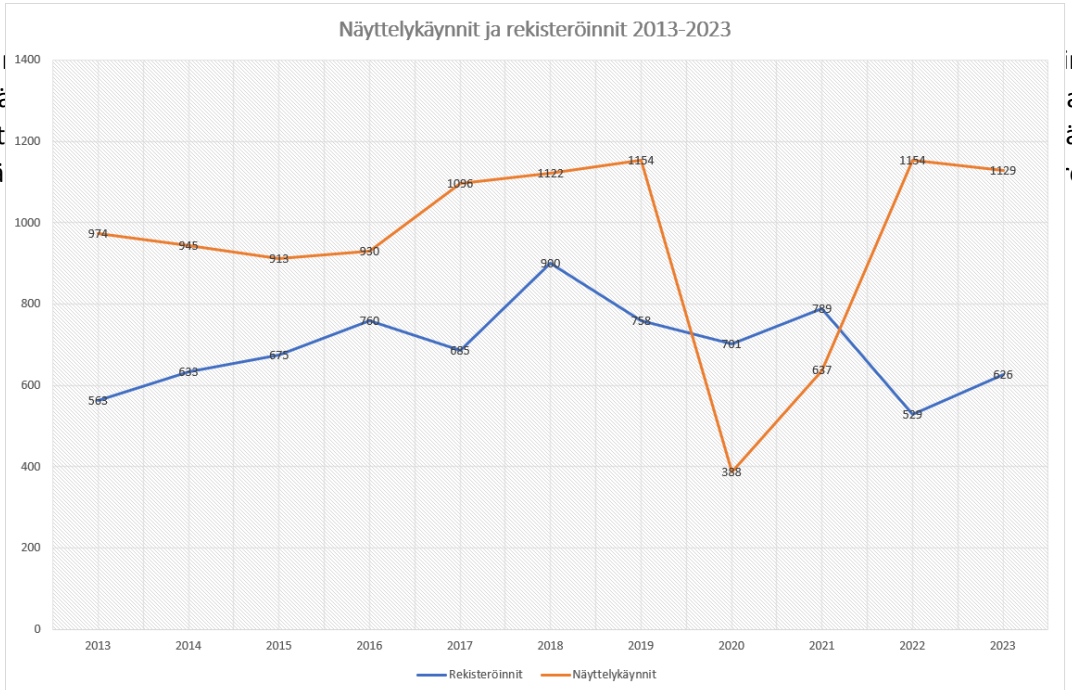
harppauksen vuonna 2008, mutta tilastossa on näkyvissä näyttelysääntöjen muutokset sekä kenties hieman löystynyt tuomarilinja.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia on tehty karhukoirille vuodesta 2015 lähtien. 80 koiraa on mitattu ja punnittu, arvioitu ulkomuodollisesti sekä luonteen osalta.

Jalostustarkastukset ovat herättäneet harrastajissa mielenkiintoa luonnetestausta kohtaan, mikä on koettu erittäin hyväksi. Ulkomuodon osalta jalostustarkastuksista saatua tietoa on peilattu rotumääritelmään ja voitaneen todeta, että pääsääntöisesti karhukoirat ovat mittasuhteiltaan enemmän kuin 2-3% korkeuttaan pitempiä. Samoin rotumääritelmän mukainen runko/raajakorkeus 1:1 on käytännössä visuaalisesti katsottavissa, karvapeite mukaan lukien. Mittaustuloksissa rungon syvyys jää pääsääntöisesti selvästi raajakorkeudesta. Sen sijaan pään mittasuhteissa on hyvin monen yksilön kohdalla päästy lähelle ihannetuloksia mittauksissa.

Jalostusta iralle on saatu vielä alostusta suunnitelt ä tullaan kehittämä odulle.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Karjalankarhukoiran rakenne on säilyttänyt hyvin luonnonkannasta peräisin olevat metsästyspystykorvan piirteet ja terveen rakenteen. Turkin laadun ja karvapeitteen tulee olla rodunomaiset, jotta koira soveltuu käyttötarkoitukseensa.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yleisimpiä syitä karjalankarhukoiran hylkäämiseen näyttelyssä ovat: Ylikorkeus, ylä- /alapurenta tai muu rotumääritelmän mukainen hylkäävä virhe, kuten väritys tai vihaisuus. Laatumainintaa alentavia yleisimpiä virheitä karhukoiralla ovat rakenteelliset puutteet, koko, tasapurenta, pienet värivirheet ja vaaleat silmät. Lisäksi tämän päivän karjalankarhukoiralla esiintyy puutteita rodunomaisessa pään jyhkeydessä sekä korvien koossa ja asennossa.

Karjalankarhukoiran käyttötarkoitus on hirven, karhun ja muun suurriistan metsästys. Siksi on tärkeää, että ulkomuototuomarit ja kasvattajat pitävät tärkeimpinä niitä ulkomuoto-ominaisuuksia, joilla on arvoa käyttöpuolen kannalta. Tämä on otettava huomioon myös ulkomuototuomareiden koulutuksessa.

Ongelmien mahdollisia syitä

Ulkomuoto ei ole tärkein jalostusta ohjaava kriteeri karjalankarhukoiralla, mutta terveen rakenteen ja rotupiirteiden huomioiminen tulee olla osa sitä. Myös laatumaininnan H saaneita koiria voidaan käyttää jalostukseen, mutta mielellään niin, että toisen puoliskon tulee olla ulkomuodoltaan vähintään laatumaininnan EH saanut. Jos jalostukseen käytettävällä yksilöllä on selkeitä ulkomuodollisia puutteita, ne yleensä huomioidaan jalostusvalintoja tehdessä. Moni nartun omistaja tänä päivänä edellyttää urokselta myös ulkonäköä eli tuntee karhukoiran rotupiirteet ja vaalii myös rakennetta ja oikeaa voimakkuusastetta. Jatkossa pitää kiinnittää paljon huomioita kasvattajien osaamisen kehittämiseen myös rakenteeseen ja rotupiirteisiin liittyvissä asioissa.

Rungon pituus ja sitä usein seuraava ylälinjan pehmeys voivat aiheuttaa ongelmia. Samoin lantion väärä rakenne ja huono takaosa voivat aiheuttaa terveysongelmia.

Rodun ihannevoimakkuusaste on kehittymässä hieman kevyempään suuntaan ja ilmavia, pitkäraajaisia koiria on paljon. Karvapeitteen oikeaan laatuun pitää myös jatkossa kiinnittää huomiota. Rotupiirteisiin kuuluvilla puutteilla ei ole suurta metsästyksellistä merkitystä, mutta niiden pitää kuulua rotutyypin vaalimiseen. Rakenteellisilla puutteilla ja karvapeitteellä on merkitystä myös käyttöön. Takaosan rakenteeseen pitää kiinnittää huomiota jalostuksessa jatkossa myös enemmän, samoin kuin etukulmauksiin.

Ulkomuoto ei ole tärkein jalostusta ohjaava kriteeri karjalankarhukoiralla ja näyttelyissä havaittuja puutteita ei koeta suurena ongelmana. On tärkeää, että myös laatumaininnan H saaneita koiria käytetään jalostukseen. Toki, jos jalostukseen käytettävällä yksilöllä on selkeitä ulkomuodollisia puutteita, ne yleensä huomioidaan jalostusvalintoja tehdessä. Moni nartun omistaja tänä päivänä edellyttää urokselta myös ulkonäköä.

Suurentunut koko, selän pituuden kasvu ja sitä usein seuraava selän pehmeys ja edelleen lisääntynyt rasitus nivelille ja nikamien välilevyille voivat aiheuttaa ongelmia tulevaisuudessa, jos asiaan ei puututa.

Rodun ihannevoimakkuusaste on myös kehittymässä hieman kevyempään suuntaan ja ilmavia, pitkäraajaisia koiria on paljon. Samoin monesti on toivomista karvapeitteissä. Näillä ulkomuodollisilla puutteilla ei ole suurta metsästyksellistä merkitystä lukuun ottamatta karvapeitteen säänkestävyyttä. Leveään reiteen ja

hyvään polvikulmaan tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota jalostuksessa, ettei ristisidevauriot pääsi entisestään yleistymään rodussamme.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellinen, päivitetty Jalostuksen tavoiteohjelma, oli voimassa 2020-2024. Ensimmäinen JTO oli voimassa 2003-2008.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Metsästysominaisuudet, terveys ja perimän säilyttäminen monimuotoisena ovat olleet kasvattajien tavoitteita jalostusyhdistelmiä suunnitellessa. Hirvenhaukkukokeiden koetulokset sekä koirien arvo-otteluiden menestys ohjaavat edelleen jalostusvalintoja. Tappisarvi-ottelu sekä seniorihaukut ovat nostaneet itsensä hirvenhaukut- ja kuningatar- otteluiden rinnalle. Koepalkitsemattomia uroksia on käytetty jalostukseen erittäin harvoin, narttujen kohdalla koepalkitsemisesta on jouduttu edelleen tinkimään. Samanaikaisesti kuitenkin paljon käyttökokeissa palkittuja, terveitä narttuja jää käyttämättä jalostukseen. Yhdistelmiä suunnitellessa on keskitytty kokonaisvaltaiseen terveyteen, jolloin joistakin yksityiskohdista on jouduttu tinkimään ja ottamaan harkittuja riskejä.

Edellä mainitun pohjalta, seurantajakson aikana jalostuskäyttöön valitut koirat ovat olleet keskitasoa parempia toimivuuden ja usein terveydenkin osalta. Edellisen JTO:n aikana ei koirien ulkomuotoa ole pidetty tärkeimpänä kriteerinä, kuitenkin ulkomuodon säilyttämisessä on onnistuttu hyvin. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota yhdistelmissä värienjakautumiseen ja välttää valkovoittoisuuden lisääntymistä. Jälkeläisseurannassa on havaittu, että tasoltaan erinomainen yksilö ei aina ole osoittautunut erityisen hyväksi periyttäjäksi.

Vuosina 2012-2024 rekisteröidyistä uroksista eniten jalostukseen käytetyt (lähde: koiranet)

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	FI KVA UKKOSALON VÄINÖ	2015	8	65	0	191	18	6	28%	33%	18	1	28%	6%
2	FI KVA AITTASUON JIPPO	2011	7	63	0	252	30	12	48%	40%	30	1	48%	3%
3	FI KVA RISUNEVAN RASMUS	2013	7	58	0	60	14	7	24%	50%	10	1	17%	10%
4	FI KVA KARPAASIN NIKU	2016	6	53	0	60	16	12	30%	75%	14	0	26%	0%
5	FI KVA M-16 MUSTAKUMMUN RAMSES	2012	8	52	0	23	11	4	21%	36%	10	0	19%	0%
6	FI KVA FI MVA KATTAANAHON AARO	2013	7	50	0	74	13	6	26%	46%	12	0	24%	0%
7	FI KVA HIRVIPAROONIN KAMU	2014	6	48	0	125	21	9	44%	43%	19	1	40%	5%
8	FI KVA RIIKOSEN ROBA	2013	8	47	0	53	10	4	21%	40%	11	1	23%	9%
9	FI KVA FI MVA PUNKKIKORVEN EEVERTTI	2012	7	46	0	54	13	7	28%	54%	11	1	24%	9%
10	FI KVA HAKEVAN JETSU	2015	6	46	0	13	9	3	20%	33%	8	1	17%	12%
11	C.I.B. POHJ MVA FI KVA FI MVA DK MVA NO MVA SISUKKAAN ISÄNMAANTOIVO	2015	6	45	0	28	10	3	22%	30%	8	1	18%	12%
12	FI KVA OULUJÄRVEN REMU	2014	8	44	0	38	8	6	18%	75%	9	1	20%	11%
13	FI KVA OTSOMELLAN ALBI	2013	6	43	0	115	19	2	44%	11%	18	1	42%	6%
14	JÄTTÖSARVEN MYRSKY	2014	6	42	0	7	3	2	7%	*	3	0	7%	*
15	FI KVA KAMU	2015	6	42	0	74	13	2	31%	15%	13	1	31%	8%
16	OJAVAARAN VELMU	2012	6	40	0	59	13	6	32%	46%	12	0	30%	0%
17	FI KVA OJAVAARAN JYMY	2012	6	40	0	58	11	6	28%	55%	10	1	25%	10%
18	FI KVA KERROSTALON UNKAS	2012	6	40	0	14	6	4	15%	67%	8	0	20%	0%
19	FI KVA AAMUTUIMAN PIERNI	2015	6	40	0	33	13	4	32%	31%	13	1	32%	8%
20	FI KVA FI MVA JEPPE	2014	5	39	0	141	15	8	38%	53%	14	1	36%	7%

Vuosina 2012-2024 rekisteröidyistä nartuista eniten jalostukseen käytetyt (lähde koiranet)

#	Narttu	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	C.I.T. FI KVA FI MVA KR-20 M-20 KÄTKYTVUOREN VIIMA	2013	4	39	0	50	14	11	36%	79%	12	1	31%	8%
2	FI KVA FI MVA KORPIRITARIN TILTU	2012	5	38	0	113	10	1	26%	10%	11	0	29%	0%
3	FI KVA LUOTISUORAN MINTTU	2016	5	38	8	8	4	3	11%	75%	4	1	11%	25%
4	FI KVA RIIKOSEN RITA	2013	5	36	0	7	7	4	19%	57%	5	0	14%	0%
5	FI KVA-HIRV KUUSINGIN KIRA	2017	5	36	3	0	2	2	6%	*	3	0	8%	*
6	FI KVA KONTIOKANKAAN PIMU	2017	5	36	7	0	2	1	6%	*	5	0	14%	0%
7	FI KVA KARHUKURUN MINNI	2014	4	36	0	46	9	3	25%	33%	7	0	19%	0%
8	FI KVA FI MVA TÄYSIAJAN JIPPU	2014	4	34	0	61	8	3	24%	38%	9	1	26%	11%
9	FI KVA KR-22 PUNKKIKORVEN MILLA	2016	5	34	7	59	10	5	29%	50%	9	1	26%	11%
10	FI MVA FI KVA-HIRV RIIKOSEN CARO	2016	4	34	6	33	7	6	21%	86%	10	1	29%	10%
11	FI KVA SE KVA KOVASTUNTURIN KIRPPU	2017	4	34	9	15	8	4	24%	50%	3	0	9%	*
12	FI KVA FI MVA KR-17 JOKIKYLÄN ROSITA	2013	3	33	0	0	3	0	9%	*	3	0	9%	*
13	FI KVA FI MVA KR-19 HIRVIPAROONIN NAAWA	2017	5	33	6	31	12	2	36%	17%	10	0	30%	0%
14	FI KVA HIRVIPAROONIN USWA	2011	5	33	0	236	18	7	55%	39%	19	1	58%	5%
15	FI KVA ULLASTIINA KIRI	2012	5	32	0	114	13	5	41%	38%	11	1	34%	9%
16	FI KVA FI MVA KUORIKAN RITU	2012	5	32	0	34	9	3	28%	33%	6	0	19%	0%
17	FI KVA-HIRV KOIVUKORVEN KRISTA	2017	4	32	7	0	2	2	6%	*	2	1	6%	*
18	KARHUKURUN SUSKI	2014	5	32	0	39	8	2	25%	25%	8	1	25%	12%
19	FI KVA PORTINKURUN SIIRI	2012	4	31	0	57	10	5	32%	50%	11	1	35%	9%
20	C.I.B. FI KVA FI MVA FI VMVA EE MVA LV MVA EE VMVA LVV-16 KÄSIMÄEN PIIKU	2014	4	31	0	22	12	8	39%	67%	10	0	32%	0%

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Edellinen JTO-päivitys on hyväksytty liitteenä vuosille 2020-2024. Ohjelma on hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen hallituksessa 12.1.2019, rotujärjestön yleiskokouksessa 16.3.2019 ja SKL:n jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt päivityksen 12.11.2019.

Karjalankarhukoiran populaatiotasolla tavoitteet ovat tärkeysjärjestyksessä seuraavat:

1. Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana. Tärkeimpänä on turvata riittävä rekisteröityjen koirien määrä. Rodun geeniperimän ja monimuotoisuuden säilyttämiseksi ulkomailla olemassa olevat karjalankarhukoirapopulaatiot kartoitetaan ja käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi. Rodun elinvoimaisuuden nimissä pidetään avoinna mahdollisuutta myös rotukirjan avaamiseen, jos painavat perustelut löytyvät.
2. Rodun terveys ja elinvoima pidetään edelleen hyvänä. Perinnölliset sairaudet eivät merkittävästi pääse lisääntymään populaatiossa.
3. Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään.
4. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma. Rodun luonteen kehitystä pyritään tutkimaan ja ohjaamaan entistä enemmän. Rodun luonteen tulee olla sekä yhteiskuntaan sopiva että rodulle ominainen.
5. Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ilmiasulliseen yhdenmukaisuuteen.

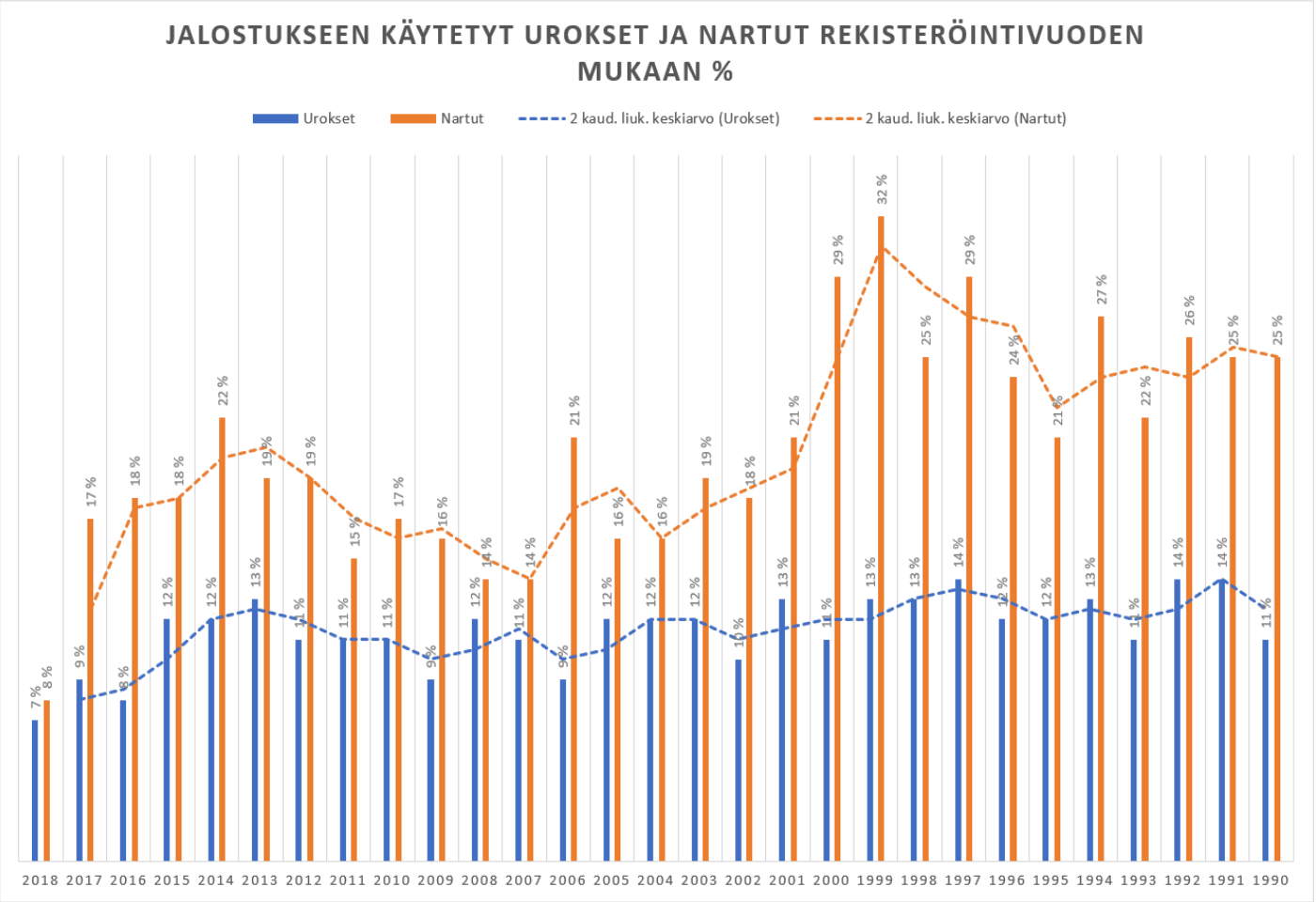
Tavoite	Toimenpide	Tulos

Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana.	Jalostusneuvonta. Suositukset ja rajoitukset. Tiedottaminen.	Jalostusneuvonnan ja valistuneiden kasvattajien ansiosta on hiipuvia linjoja saatu pidettyä yllä rodun geeniperimän säilyttämiseksi. Kaiken kaikkiaan pentueiden sukusiitosasteen keskiarvo on yhä saatu laskemaan. Jalostusneuvonta on aktiivisesti tuonut esille sukutaustaltaan vähemmän käytettyjä koiria tinkimättä käyttöominaisuuksista ja terveydestä mm. jalostustarkastusten kautta, jotta näitä koiria käytettäisiin jalostukseen. Esimerkiksi vuoden 2023 jalostustarkastuskoirista 8 koiraa 11 tarkastetusta käytettiin jalostukseen, kun ennen jalostustarkastusta näillä koirilla ei ollut yhtään jälkeläistä.
Rodun terveys ja elinvoima on hyvä. Perinnöllisiä sairauksia esiintyy yhä vähemmän.	Jalostussuositukset. PEVISA-tarkastukset ja geenitestaus sairaiden koirien myötä oletettujen ”riskikoirien” tunnistaminen ja riskien kertaamisen välttäminen. Epi-luku järjestelmän käyttöön ottaminen jalostusneuvonnassa ja suosituskriteereissä. Epi-luokitus ajan tasalle: 2024 vuoden aikana on luokiteltu kaikkiaan 33 karhukoiraa. Edellinen luokittelu tehtiin vuonna 2017.	Kaihi- ja PRA-tutkimusten osalta läpimurtoa odotetaan yhä, kuitenkin rodun tunnetut perinnölliset sairaudet on saatu pidettyä kurissa. Geenitestejä tehdään yhä enemmän ja kasvattajat käyttävät tuloksia suunnitellessaan parituksia. Geenitestillä löydetään nykyisin PRA-prcd-, tappijalka-, kääpiökasvuisuus- ja luuston kehityshäiriövirhegeenit. Toisesta PRA-geenivirheestä odotetaan läpimurtoa lähiaikoina ja mahdollisesti myös kolmas on löydetty. Erilaiset autoimmuuni- ja tulehdussairaudet ovat vaikuttavimmat tekijät lyhentämään käyttöikää, ja näihin on jatkossa kiinnitettävä huomiota.
Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset luonteen- ja metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto, sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma.	Kovien, toimivien narttujen tehostettu jalostuskäyttö. Jalostustarkastus. Koetoiminta. Käyttöindeksit. Kilpailusääntöjen päivittäminen.	Rodun käyttöominaisuudet, varsinkin varhaiskypsyys ja narttujen taso ovat nousseet kohisten menneellä JTO- ja PEVISA-kaudella. Käyttöindeksit on päätetty ottaa käyttöön.
Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ulkonäölliseen yhdenmukaisuuteen.	Koirien näyttelytulosten, värityksen ja koon huomioon ottaminen yhdistelmiä suunnitellessa. Ulkonäkö ei ole ollut este toimivan koiran jalostuskäytölle	Monimuotoisuus näkyy karjalankarhukoirassa tänäkin päivänä. Valkovoittoisuus ja muut värivirheet ovat saaneet sosiaalisen median myötä huomiota osakseen aiempaa enemmän. Varsinaisten värivirheiden yleistymisestä

		on vaikea mennä sanomaan kulttuurin muuttumisen myötä, mutta musta-valkosuhteissa on nähtävissä 6/4 5/5 ja vaaleampien koirien lisääntymistä.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostuksen ulkopuolelle jää yhä liian paljon koiria, mikä köyhdyttää rodun monimuotoisuutta. Ikäluokasta 1999, nartuista 32 % ja uroksista 13 % käytettiin jalostukseen elämänsä aikana. Narttujen osalta pohjalla käytiin ikäluokissa 2007 ja 2008, joista vain 14 % käytettiin jalostukseen. Onneksi tämän jälkeen olemme saaneet nostatettua jalostukseen käytettävien narttujen osuutta, sen ollen ikäluokissa 2012 19 % ja 2014 jopa 22 %. Urosten osalta jalostukseen käytettävien osuus on vaihdellut 8 - 14 % välillä. Alla kaavio vuosina 1990 – 2018 rekisteröidyistä jalostukseen käytetyistä uroksista ja nartuista.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

2023 keväällä tehtiin mielipidekysely karjalankarhukoiran PEVISA-ohjelmasta SPJ:n jäsenille. Kyselyn perusteella karhukoiraharrastajat toivoivat muutosta PEVISA-silmätarkastuksen voimassa oloon. Nykyisin silmätarkastus on voimassa 36 kk. Enemmistö toivoi että 4-, 5- tai 6-vuotiaana tehty silmätarkastus olisi voimassa koiran loppuelämän. Muuten nykyiseen PEVISA-ohjelmaan oli tyytyväisiä vähintään puolet vastaajista.

Nykyinen, ja myös tuleva ohjelma antaa mahdollisuuden käyttää D-lonkkaisia koiria jalostukseen, kun yhdistelmän toisen osapuolen lonkissa ei ole moitittavaa. Lonkkaindeksin yhteenlaskettu vaatimus 200 on kuitenkin aiheuttanut jonkin verran myös väärinkäyttöä ja pyrkimystä mennä sieltä missä aita on matalin. Käytännössä on toteutettu useita C+C -yhdistelmiä, sekä tyydytty siihen, että yhteenlaskettu indeksi täyttää rekisteröintiehdot, eikä ole tavoiteltu suosituksissa ollutta, yksilön omaa minimi-indeksiarvoa 100.

Viimeisin muutos edelliseen PEVISA ohjelmaan oli rekisteröintirajoitus, jossa hyväksytään 25 jälkeläistä alle viisivuotiaalle koiralle. Tämän vaikutuksia ei tarkalleen vielä tunneta. Hyvää rajoituksessa on, että nuorelle koiralle ei rekisteröidä heti ensimmäisinä elinvuosinaan liian paljon jälkeläisiä ja ehditään parhaassa tapauksessa näkemään jalostuskoiran periyttäminen käyttöominaisuuksien ja terveyden puolesta. Riskinä tässä on, että parhaita uroksia käytetään pääasiassa parhaille nartuille ja myös pelkona, että urosten käyttö voi kaventua edelleen siitä mitä se on nykyisin.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Karjalankarhukoira säilyy rotumääritelmän mukaisena suurriistan metsästykseen soveltuvana erikoiskoirana, jonka rodunomaisia metsästysominaisuuksia vakiinnutetaan edelleen.

Rodun geeniperimä pyritään säilyttämään mahdollisimman laveana ja monimuotoisena. Kaikki jäljellä olevat suvut pyritään säilyttämään ja hyödyntämään myös rajojen ulkopuolella olevat populaatiot ja mahdolliset valtalinjoista erillisinä säilyneet linjat.

Näyttävän ja toimivan rodun suosio tulee kasvamaan suurriistan metsästäjien keskuudessa Suomessa ja ulkomailla. Kasvatustyö on aktiivista ja jalostustavoitteisiin sitoutunutta. Yhteistyö pohjoismaisten rodun harrastajien ja järjestöjen kesken on tiivistä.

Rodun fyysiset ominaisuudet ja terveystilanne on hyvä. Rodun koirat ovat pitkäikäisiä ja niiden lisääntyminen tapahtuu luonnollisesti.

Suurriistan metsästysmahdollisuudet tulevat säilymään ja karhun kohdalla jopa mahdollisesti lisääntymään Pohjoismaissa. Rodun käyttö turkisriistan pyynnissä tulee lisääntymään.

Karjalankarhukoiran populaatiotasolla tavoitteet tärkeysjärjestyksessä:

1. Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana. Tärkeimpänä on turvata riittävä rekisteröityjen koirien määrä kuitenkaan laadusta tinkimättä. Rodun geeniperimän ja monimuotoisuuden säilyttämiseksi, ulkomailla olemassa olevat karjalankarhukoira populaatiot kartoitetaan ja käytetään mahdollisuuksien mukaisesti hyödyksi. Rodun elinvoimaisuuden nimissä pidetään avoinna mahdollisuutta myös rotukirjan avaamiseen, jos painavat perustelut löytyvät.
2. Rodun terveys ja elinvoima on hyvä, perinnöllisten sairauksien esiintyminen ei lisäänny
3. Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään.
4. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma. Rodun luonteen kehitystä pyritään tutkimaan ja ohjaamaan entistä enemmän. Rodun luonteen tulee olla sekä yhteiskuntaan sopivaa että rodulle ominaista.
5. Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ilmiasulliseen yhdenmukaisuuteen.

Käyttäytyminen ja luonne

Karhukoiralta edellytetään edelleen vahvaa ja tasapainoista käytöstä, jotta itsenäinen työskentely suurriistan parissa onnistuu. Luonteeseen kiinnitetään vahvasti huomiota jalostusvalinnoissa ja arkuus, epävarmuus ja vihaisuus ovat jatkuvasti seurattavia asioita. Alkavan JTO-kauden aikana karhukoiralle tullaan rakentamaan sekä luonnetestin että MH-luonnekuvauksen mukaiset ihanneprofiilit koetulosten sisäistämisen helpottamiseksi.

Käyttöominaisuudet

Käyttöominaisuuksien suhteen keskitytään edelleen erinomaisten käyttöominaisuuksien levittämiseen populaatioon tasaisemmin. Kynnystä kokeisiin osallistumiseen pyritään madaltamaan. Harrastajakuntaa kannustetaan karhutyöskentelyjen kirjaamiseen ja virallisiin karhunhaukkutaipumuskokeisiin. Myös käyttöpuolella pitkäikäisyyttä arvostetaan, kertoohan se samalla myös kokonaisvaltaisesta terveydestä. Käyttöominaisuuksissa arvostetaan karhukoiran tehokasta ja tarkoituksenmukaista hakutyöskentelyä sekä yhteistyökykyä isännän kanssa niin haun kuin haukkutyöskentelyn aikana. Pentuearvoja seurataan ja käyttöindeksit otetaan käyttöön vuoden 2022 karhukoirajaoston päätöksen mukaisesti. Käyttöindeksit lasketaan jatkossa vuosittain samoin säännöin aina koekauden päätteeksi kuin harmaajärjestön rotujen käyttöindeksit.

Terveys ja lisääntyminen

Suurriistakoiran tärkeimmät ominaisuudet ovat hyvä fyysinen terveys ja vahva psyyke, jotka luovat pohjan koko koiran muulle toiminnalle ja metsästyskyvylle. Järjestön tavoitteena on kehittää ja varmistaa karjalankarhukoirarotu elintoiminnoiltaan ja rakenteellisesti terveenä, suurriistan metsästykseen pohjoisissa olosuhteissa soveltuvana perinnöllisistä sairauksista mahdollisimman vapaana ja pitkäikäisenä rotuna.

Terveysstrategia

Vaikka viimeaikaiset kehitysaskeleet erilaisten geenimutaatioiden tunnistamisessa koirien perimässä antavat lupauksia joidenkin perinnöllisten sairauksien vastustamisessa, tulee koirajalostuksen perusta aina olemaan mahdollisimman alhaista sukulaisuutta koirapopulaatiossa suosivissa jalostusvalinnoissa, joissa myös tavoitteena mahdollisimman suuret eri koira yksilömäärät.
Periaatteena on, että vain terveitä koiria käytetään siitokseen. Vaikka yksi perinnöllinen sairaus saataisiin rotumme perimästä karsituksi, ei periaatteesta ole varaa lipsua.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Yleisperiaatteena on säilyttää PEVISA-tarkastuksissa käyneiden koirien määrä innostamisen ja valistamisen keinoin. Jos aihetta ilmenee, esimerkiksi merkittäviä kehitysaskeleita virhegeenien paikannuksessa ja tieteellisesti sekä Kennelliiton hyväksymien geenitestien käyttöönotossa, ollaan PEVISA-ohjelmaa valmiita muuttamaan tarpeen mukaan.

Perinnöllinen kaihi, katarakta

Tavoite on, että kataraktan esiintyminen saadaan pysymään alle 5 % per ikäluokka. Suositaan vanhempia siitoskoiria jalostussuositusten annossa siten, että jalostus painottuu vanhempiin, jo uusintatarkastuksissa käyneisiin koiriin. Yhdistelmissä pyritään mahdollisuuksien mukaan varmojen kantajien mahdollisimman vähäiseen esiintymiseen.
Kataraktan virhegeenin paikallistamiseen ja geenitestin aikaansaamisen tähtäävää tieteellistä työtä tuetaan ja edistetään edelleen näytteiden toimituksin ja mahdollisuuksien mukaan taloudellisesti. Tämä koskee myös muita perinnöllisiä sairauksia.

PRA, verkkokalvon etenevä surkastuma

Suositaan vanhempia uusintatarkastettuja siitoskoiria. Jatketaan hyvin alkanutta yhteistyötä Optigenin kanssa prcd-PRA:n paljastavan geenitestin käyttöönotossa ja luotettavuuden kehittämisessä. Tämä voi olla mahdollisuus, jolla osa PRA-sairaiden koirien lähisukulaisista voitaisiin hyödyntää jalostuksessa entistä tehokkaammin. Tämän hetkisen tiedon mukaan on löytynyt toinen geenivariantti, joka ilmenee pääasiassa nuorilla 1-5 vuotiailla karhukoirilla, lisäksi on epäilys myös kolmannesta geenivariantista joka ilmenisi hieman vanhemmilla 5-7 vuotiailla karhukoirilla. Edellä mainituista ensimmäisen julkistamista jo odotellaan, kun toisen tutkimus on vielä varhaisemmassa vaiheessa.

PHPV / PHTVL, sikiöaikaisen verisuonijäänteen aiheuttama silmän kehityshäiriö

Todetaan jo nuorena, siksi vastustaminen helpompaa. 1. -asteen koiraa voidaan käyttää siitokseen terveen kumppanin kanssa.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (HD)

Lonkkakuvaustuloksissa on havaittavissa A-tulosten väheneminen ja C-lonkkaisten osuuden kasvu. Edelleen halutaan säilyttää mahdollisuus D-lonkkaisten käyttövalionarttujen harkittuun jalostuskäyttöön. Koska indeksien odottaminen on tuottanut ongelmia ja indeksejä ei tulisi tulkita numeron tarkkuudella, on indeksit jätetty nyt pois PEVISA-ohjeista. Kuitenkin suosituksissa pidetään yhä kiinni yhteenlasketusta 200 tavoitteesta lonkkaindeksille ja lisäksi suosituksia ei anneta CC-yhdistelmille.

Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Perusperiaatteena on jatkuva rodun elinvoiman ja terveyden seuranta. Tämä toteutetaan tärkeiden sairauksien säännönmukaisella ilmoittamisella jalostusryhmälle ja muutamien vuosien välein toteutettavilla terveyskartoitustutkimuksilla. Kennelliiton OmaKoira-järjestelmän käyttöä pyritään edistämään jäsenistön keskuudessa ja lisäämään sitä kautta tietoa koirien iästä ja kuolinsyistä. Tämä kaikki vaatii valistamista ja tiedon lisäämistä. Hyvä seuranta edellyttää luotettavia kartoitusmenetelmiä ja pitkäaikaista tiedon keruuta.

Yhteistyötä lisätään etenkin ruotsalaisten ja myös norjalaisten rotujärjestöjen kanssa terveysseurannassa ja tietojen vaihdossa.

Vanhojen, terveiksi todettujen, elinvoimaisten yksilöiden suosiminen jalostuksessa on näiden sairauksien vastustamisessa tärkeää. Kaikkien sairauksien suhteen pyritään siihen, että sairauksien kertautumis-mahdollisuus olisi mahdollisimman vähäinen, eikä niitä esiintyisi yhdistelmien sukutaulussa molemmin puolin 2 – 3 sukupolvessa. Rodun terveyttä pyritään tukemaan myös antamalla ajantasaista tietoa koirien terveydenhuollosta ja koirien metsästysvalmennuksesta, jotta ympäristötekijöiden sairauksia aiheuttava vaikutus olisi mahdollisimman vähäinen. Pevisa ohjelmassa seurattavien sairauksien lisäksi seurataan seuraavien sairauksien esiintymistä rodussa: pentuiän luustonkehityshäiriö, kondrodysplasia, spondyloosi ja LTV-lausunnot, polven ristisidevammat, autoimmuuniongelmat sekä tulehdussairaudet.

Harrastajia kannustetaan geenitestaamaan jalostuskoiransa tiedon lisäämiseksi ja riskien ennakoimisen helpottamiseksi jalostusvalinnoissa

Ulkomuoto

Rodunomainen ulkomuoto ja vahvuus pyritään säilyttämään. Valkokirjavuuden lisääntymiseen pyritään kiinnittämään huomiota jalostusvalinnoin. Näyttelyissä rodun säännönmukaista mittaamista jatketaan edelleen sillä korkeus tulisi säilyttää rotumääritelmän antamissa rajoissa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista
Kasvattajan pyynnöstä yhdistelmälle tehdään parituserittely, josta näkyy, miltä osin yhdistelmä täyttää tai ei täytä rodulle asetettuja jalostustavoitteita. Parituserittelyssä otetaan kantaa myös pentueen jatkojalostusmahdollisuuksiin.

SUOSITUSKRITEERIT:

- Kummallakin vanhemmalla on vähintään HIRV1- tai KARH1-tulos.
- Yhdistelmän yhteenlaskettu lonkkaindeksi on vähintään 200. Jos indeksiä ei ole vielä laskettu molemmille tai toiselle yhdistelmän vanhemmista, lonkkakuvaustuloksen C saaneen koiran parituskumppaniksi suositellaan käytettävän lonkkakuvaustuloksen A tai B saanutta koiraa.
- Yhdistelmän sukusiitosaste kahdeksan sukupolven mukaan laskettuna on alle 5,0%, sukukatokerroin vähintään 0,50 ja vaikuttavimman koiran osuus sukusiitosasteessa enintään 0,85 %.
- Jos koiran edellisissä pentueissa on todettu Pevisassa mainittuja silmäsairauksia, tai koiran jompikumpi vanhemmista on todettu sairastavan kyseisiä sairauksia, tälle suositellaan ainoastaan yli 5-vuotiaana tarkastettua ja terveeksi todettua parituskumppania.
- Perinnöllisten silmäsairauksien mahdollisia kantajia ei esiinny yhdistelmän sukutaulussa liian lähellä (kataraktan suhteen kahdessa sukupolvessa ja PRA:n suhteen kolmessa sukupolvessa).
- Luustonkehityshäiriö, tappijalka, prcd-PRA tai kääpiökasvuisuus geenivirhe kantajan parituskumppaniksi suositellaan geenitestissä normaaliksi testattua. Alttiiksi testattua ei suositella.
- Ei suositella yhdistelmää missä metsästyspystykorvien tai tulevaisuudessa koiratietokannan virtuaaliparituksessa syntyvien pentujen laskennallinen epi-luku on korkeampi kuin 0,6. Tällä hetkellä epi-luvun keskiarvo karhukoiralla on n. 0,45. Keskimääräisen epi-luvun muuttuessa jalostusryhmä harkitsee tarvittaessa muutoksia suositusrajaan.

Jalostustavoitteet eivät täyty seuraavissa tapauksissa:
Uusintayhdistelmä, astumishaluttomuudesta tai -vaikeuksista johtuva keinosiemennysyhdistelmä, yhdistelmän koiralla on mahdollisen perinnöllisen taustan omaava sairaus tai vamma (autoimmuunisairaudet, allergiat ja atopiat, luuston kehityshäiriöt, patellaluksaatio, polven ristisidevamma, sydänviat, terveyttä haittaavat rakennevirheet). Myöskään toistuvista tulehdussairauksista kärsiviä koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

Karjalankarhukoirajaoston 3.2.2022 tekemän päätöksen mukaisesti, jalostustavoitteiden täyttyminen ei edellytä näyttelytulosta. Päätös on voimassa toistaiseksi.
Jalostusryhmä vahvistaa suositukset vuosittain seuraavalle jalostuskaudelle ja linjaa suhtautumisen sairauskohtaisesti oletettuihin kantajiin (sairaan vanhemmat ja jälkeläiset).

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle
Yksittäiselle koiralle rekisteröidään enintään 60 jälkeläistä, lisäksi alle 5-vuotiaalle urokselle ei suositella enempää kuin maksimissaan 25 pentua.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

- **Geenipohja pidetään mahdollisimman laajana ja sukusiitosasteen kasvu hitaana käyttämällä jalostukseen mahdollisimman monia eri yksilöitä, sekä uroksia että narttuja ja kasvattamalla näin tehollista populaatiota.**

Koirayksilöiden liikakäyttö ja jälkeläismäärä rajataan rodun PEVISA ohjelmassa 60 pentuun, nuorten alle 5 vuotiaiden koirien jälkeläismäärä on rajoitettu maksimissaan 25 pentuun. Sukusiitosta hallitaan suunnittelemalla ja suosittelemalla yhdistelmiä, joissa ss-prosenttia ei nouse yli 5:n kahdeksassa sukupolvessa eikä neljässä sukupolvessa esiinny kahta kertaa samaa koiraa. Kartoitetaan mahdolliset siitokseen sopivat ulkomaiset koirat. Jos rodun terveystilanne välttämättä vaatii, voidaan rotuunottoja harkita. Tiedottamista tehdään kokouksissa ja järjestön lehdissä. SPJ on mukana LUKE:n ja Kennelliiton kotimaisten koirarotujen geenivaraohjelmassa, jonka tavoitteena on tallettaa rotujen perimää geenipankkiin kuten muillakin kotimaisilla alkuperäisroduilla.

- **Rodun terveyttä seurataan jatkuvalla terveystietojen keräämisellä ja populaatiotasolla tapahtuvien terveydentilan muutosten havaitsemiseksi viiden vuoden välein suoritettavalla laajalla terveysseurantatutkimuksella**

Hedelmällisyysmittareita (tiinehtyvyys, rekisteröidyt pennut/pentue) seurataan vuosittain. Jäsenistöä aktivoidaan käyttämään Kennelliiton jalostustietojärjestelmän Omakoira-palvelun käyttöä, jotta koirien kuolinsyistä ja eliniästä saataisiin koottua tietoa. Jalostussuosituksissa painotetaan vanhempien, perinnöllisten silmäsairauksien uusintatarkastuksissa käyneitä kaikin puolin elinvoimansa osoittaneita koiria. Muuta, ainakin osittain perinnölliseksi epäiltyä sairautta potevaa koiraa, ei suositella jalostukseen. Huomiota kiinnitetään epilepsiaan ja erilaisiin autoimmuunisairauksiin sekä useita antibioottikuureja tai operatiivista hoitoa vaatineisiin tulehdussairauksiin, jolla pyritään siihen, ettei sairastumisalttius kasaantuisi yhdistelmissä. Laajan geenipohjan ylläpito auttaa terveystavoitteiden saavuttamisessa parantamalla yleistä elinvoimaa. Toisaalta tiedotusta suurriistakoiran hyvästä terveydenhuollosta ja harjoituksesta lisätään.

Tuetaan koirien perinnöllisten sairauksien tutkimusta muun muassa aktivoimalla jäsenistöä tiedotuksen keinoin käyttämään koiransa PEVISA-tarkastuksissa ja teettämään geenitestejä. Järjestö osallistuu joukkotarkastuksien järjestämiseen ja tutkimusten taloudelliseen tukemiseen. Kaikille jalostukseen käytettäville koirille suositellaan tehtäväksi MyDog DNA testi, nykyisin MyDogin testillä löytyy kaikki neljä karhukoiralle tärkeää geenivarianttia eli kääpiökasvuisuus, tappijalka, PRA prcd ja luuston kehityshäiriö.

- **Karjalankarhukoiran parhaat metsästysominaisuudet pyritään vakiinnuttamaan koirapopulaatioon suosittelemalla jalostukseen metsästysominaisuuksiltaan keskitasoa parempia koiria, jotka ovat osoittaneet metsästyskykynsä useamman vuoden aikana.**

Huomiota kiinnitetään hirven käsittelytaitoon, haun laajuuteen, sitkeyteen, yhteistyöhön ohjaajan kanssa, sekä metsästykseen sopivaan itsevarmaan luonteeseen. Juroutta, taistelutahtoa ja terävyyttä toisia saman sukupuolen koiria kohtaan esiintyy, ihmisvihaisuutta tai arkuutta ei kuitenkaan hyväksytä.

Koirien metsästysominaisuudet testataan metsästyksenomaisissa kokeissa kuten hirven- ja karhunhaukkutaipumuskokeissa tai käytännön metsästyksessä. Tuetaan uusien riistavietin ja siihen liittyvien ominaisuuksien testausmuotojen kehittämistä ja aktiivisia toimijoita

- **Vaikka jalostuksen päätavoitteena ovat hyvät käyttöominaisuudet, myös rodun käyttövaatimuksia ilmaiseva vaikuttava ulkomuoto säilytetään**.

Huomio jalostussuosituksissa kiinnitetään koiran terveeseen rakenteeseen, kuten kestäviin käpäliin, rungon ja raajojen kiinnityksen tiiviyteen sekä säätä kestävään karvapeitteeseen. Koirien koon kasvu ja ilmavuuden lisääntyminen pyritään estämään jalostusvalinnoilla. Järjestö tulee esittämään Kennelliitolle näyttelyarvostelun lisäämistä KoiraNet-tietokantaan jalostusneuvonnan työkaluksi.

- **Lisätään tietoisuutta karjalankarhukoiran terveydenhuollosta ja terveyden edistämisestä sekä metsästysvalmennuksesta.**

Koiranpidon vastuullisuutta ja erityisvaatimuksia korostetaan. Karjalankarhukoira on suurriistan metsästyksen erikoiskoira, jonka terävyys voi aiheuttaa konflikteja ja ylireagointeja, varsinkin toisten lajikumppaneiden kesken. Tämä on tärkeää saattaa etenkin uusien rodunharrastajien tietoon.

- **Selvitetään mahdollisuudet kehittää koiratietokantaan pohjautuva sovellus jalostusneuvojien työkaluksi**.

Sovelluksessa yksilöistä kerätyt tiedot olisivat kaikkien jalostusneuvojien nähtävissä jonkun tiedot kerättyä ja syötettyä. Tiedot näkyisivät suoraan myös koirien sukutauluissa 4 polven mukaan yhdistelmiä tarkasteltaessa. Sovellus helpottaisi jalostusneuvojien työtä sekä antaisi yhdistelmän riskeistä kokonaiskuvan.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Geneettinen monimuotoisuus ja terveys:

Vahvuudet	**Heikkoudet**
• Asian tärkeyden tunnustaminen • Valistuneet kasvattajat • Terveen ja pitkäikäisen koiran maine • Näyttävä koira, johon liittyy kansallista historiallista eksotiikkaa • Tiedon saatavuus	• Suppea kantakoirapopulaatio ja supistunut monimuotoisuus ja kadonneet sukulinjat • Vähäinen harvinaisempien sukujen yksilömäärä • Rodun sekoittuminen kotimaisiin valtalinjoihin myös naapurimaissa • Muutosvastarinta • Avoimuuden puute, tautien salailu
Mahdollisuudet	**Uhat**
• Uusimpaan tietoon perustuva jalostuksen ohjaus • Uuden sukupolven kasvattajat • Tiedon lisääntyminen sairauksista ja terveyden hoidosta sekä edistyminen PRA- ja kaihi-tutkimuksissa • Avoimuuden lisääntyminen • Yhteistyön lisääminen kasvattajien välillä • Ulkomailla oleva mahdollinen jalostusmateriaali ja lähisukulaiset • Tarvittaessa geneettisen monimuotoisuuden lisääminen hallittujen roturisteytysten kautta.	• Rekisteröintimäärien pieneneminen • Hallitsematon tai liiallinen perinnöllisten sairauksien yleistyminen • Kilpailuhenkiset jalostusperusteet • Jalostuksen painottaminen epäoleellisiin ja pieniin yksityiskohtiin • Kaupallisuus • Lonkkatulosten heikentyminen • Ristiside vammojen yleistyminen

Käyttöominaisuudet ja luonne

Vahvuudet	**Heikkoudet**

• Käyttöominaisuuksien vakiinnuttaminen laajalti populaatioon • Parhaimmillaan erinomaiset Pohjolan olosuhteisiin soveltuvat monipuoliset käyttöominaisuudet • Ihanteellinen suurriistakoiran luonne, rohkeus ja rakenne • Löytyy erityyppisiä koiria • Kiinnostunut muustakin riistasta • Erinomaiset taidot käsitellä ja pitää riistaa aloillaan • Erinomainen suuntavaisto ja halu palata isännän luo työskentelyn päätteeksi	• Metsästysominaisuuksien heikkeneminen geneettisen kaventumisen tai yleisen terveydentilan heikkenemisen takia • Metsästys- ja testausmahdollisuuksien väheneminen • Ulkomuotopainotteinen tai seurakoira-tarkoituksiin tähtäävä jalostus. Myös vain kohtuullisesti tai heikosti toimivia koiria • Kilpailuhenkinen jalostus monimuotoisuuden kustannuksella
Mahdollisuudet	**Uhat**
• Rodussa geneettinen suurriistavietti • Monipuoliset metsästysmahdollisuudet • SRVA- toiminta • Koekäyntien ja testausmahdollisuuksien lisääntyminen ja niistä raportointi • Jalostuksen ohjauksen työkalujen kehittyminen • Villisikakannan ja petopyynnin kasvu • Kansainvälistyminen, komea metsästyskoira, joka kasvattaa suosiotaan Euroopassa • Rodulle tyypillinen taito pitää riista aloillaan ja rauhallisena. Oikein toimivana häiriötön riistalle.	• Käyttöomiinaisuuksien vakiinnuttaminen geneettisen monimuotoisuuden kustannuksella • Metsästysominaisuuksien heikkeneminen geneettisen kaventumisen tai yleisen terveydentilan heikkenemisen takia. • Metsästys- ja testausmahdollisuuksien väheneminen • Ulkomuotopainotteinen tai seurakoira- tarkoituksiin tähtäävä jalostus.

Ulkomuoto ja rakenne

Vahvuudet	**Heikkoudet**
• Erinomainen rotumääritelmä • Vahva, vakiintunut riittävästi vaihteleva rotutyyppi • Rakenne käyttötarkoitukseen ja olosuhteisiin soveltuva • Vähän vakavia rakennevirheitä	• seassa vierasta rotutyyppiä: ilmavuus, korkeus, keveys, matalat käpälät, korkea kinner • Sinisilmäisten, valkovoittoisten ja kokonaan valkoisten pentujen mahdollinen lisääntyminen
Mahdollisuudet	**Uhat**
• Ulkomuoto on helpoimmin jalostettava ominaisuus • Rodun tämänhetkiset käyttöominaisuudet mahdollistavat myös ulkomuotoasioiden huomioimisen jalostustyössä	• Koon kasvaminen • Rotutyypin liukuminen yleislaikan suuntaan • Purentaviat • Liiallinen yhdenmukaisuuden vaatiminen, monimuotoisuuden väheneminen • Terveyteen tai rotutyyppiin vaikuttamattomien pienien virheiden korostuminen • Terävyydestä ja taistelutahdosta rankaiseminen näyttelyissä, luonteen pehmeneminen

Varautuminen ongelmiin:
Rekisteröintimäärät, sukusiitosaste ja jalostuspohja
Suuri riski rodulle olisi rekisteröintimäärien putoaminen pysyvästi 500 yksilön tasolle, tämän seurauksena jalostuspohja kapenisi vääjäämättä. Rodun geneettinen monimuotoisuus on säilytettävä, mutta kuitenkin muistettava, että määrä ei korvaa laatua. Tulevaisuudessa rodun pariin tarvitaan uusia kasvattajia ja heitä tulee tukea ja kannustaa käyttämään jalostukseen myös niitä yksittäisiltä ominaisuuksiltaan heikompia, mutta toimivia terveitä käyttökoiria. Rodun harrastajien on muistettava, että jos ihmiset eivät kohtaa karhukoiria metsässä, näyttelyissä, kaupungilla ja erilaisissa tapahtumissa, kuinka he päätyisivät rotuna karjalakarhukoiraan? Sukusiitosprosenttien ei saa antaa nousta yhtään.

Vaikka se olisi nopea tie huippukoekoirien kasvatuksessa, niin rodunjalostuspohjaa ei ole vara kaventaa yhtään. Jatkossa entistä useampi tuloksen haukkunut narttu tulisi saada mukaan jalostuskäyttöön. Sekä harrastajia että kasvattajia on aktivoitava ja kannustettava toimivien koirien jalostuskäyttöön. Jos rotu ajautuisi geneettiseen umpikujaan, olisi mahdollisina ratkaisuina hallitut rotuunotot/roturisteytys tai kuten suomenpystykorvan kohdalla, rotujen yhdistäminen. Merkkinä umpikujaan ajautumisesta voidaan pitää lisääntyviä lisääntymiseen liittyviä ongelmia.

Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen
PEVISA ohjelma on ollut käytössä karjalankarhukoirilla yli 20 vuotta. Tuona aikana perinnöllisiä sairauksia on löytynyt rodussa lisää, toisaalta kaikki tähän saakka löydetyt sairaudet on saatu myös pysymään kurissa vastuuntuntoisten kasvattajien sekä kohtalaisen tiukan PEVISA-ohjelman ansiosta. PEVISA-ehtojen löysääminen silmätarkastuksen osalta ei tarkoita, että silmäsairaudet rodussa lisääntyisivät siitä johtuen. Valtaosa astutuksista tehdään nuorilla koirilla ja ne ovat täysin vastaavan silmätarkastuskäytännön piirissä kuin aikaisemminkin. Narttujen osalta muutos ei käytännössä muuta mitään, koska harvaa narttua käytetään jalostukseen enää yli 7-8 vuotiaana, kahdella kolmen vuoden välein tehtävällä tarkastuksella koiraa voi käyttää jalostukseen vielä 7-8 vuotiaana. Urosten osalta muutos tarkoittaa sitä, että vielä vanhempana hyvin toimivaa ja koko elämänsä terveenä ollutta koiraa voidaan käyttää jalostukseen ilman silmien uusinta tarkastusta, mikäli koira on tarkastettu terveeksi yli viisi vuotiaana.

Jotta perinnölliset sairaudet saataisiin jatkossakin pidettyä kurissa, pyritään tekemään tiivistä yhteistyötä geenitutkijoiden kanssa. Jalostusryhmä pyrkii yhteistyössä kasvattajien kanssa kartoittamaan suunniteltujen yhdistelmien mahdolliset riskit ja niiden vakavuuden. Rodun yleistä terveyttä seurataan kyselyllä joka viides vuosi, mahdollisia sairauksia ja niiden periytyvyyttä pyritään indeksoimaan ja kannustetaan terveiden jalostuskoirien käyttöön. Kyselyissä seurataan myös koirien yleistä terveyttä ja käyttöikää.

Metsästyksen ja metsästysmahdollisuuksien väheneminen
Tämän päivän Suomessa metsästyksen ja metsästysmahdollisuuksien väheneminen on vakava riski ja myös todellisuutta. Ihmisten kaupungistuminen, metsästyksenvastaisuus ja koirien mieltäminen luontoa häiritseviksi tekijöiksi on nykypäivää, johon rotumme tulisi pystyä vastaamaan. Samaan aikaan metsästysalueet pirstoutuvat pienemmiksi ja metsästysseurueiden koko kasvaa, jolloin koiran luonne ja yhteistyökykyisyys nousevat entistä merkittävämpään rooliin. Myös metsästysominaisuuksissa tulisi yhteistyökykyisyyttä painottaa. Ylilaajan haun omaavan koiran kanssa pirstaleisilla alueilla metsästäminen on miltei mahdotonta. Myös karhukoiran riistankäsittelytaitoa tulee nostattaa esille markkinoinnissa. Taitava hirvikoira ei juoksuta riistaa kilometrikaupalla, vaan pidättelee seisontahaukussa. Koska on väistämätöntä, että tulevaisuudessa metsästysmahdollisuudet ja metsästyskoirien tarve tulee luultavasti laskemaan, meidän täytyy varmistaa, että karhukoira säilyttää oman paikkansa suomalaisena suurriistakoirana.

Luonne
Rodun luonteen heikkenemiseen monet kasvattajat ovat jo alkaneet kiinnittää huomiota, kuten myös rotujärjestö. Liian pehmeäluonteisten koirien suosiminen niin näyttelyissä kuin jalostuksessakin on

heikentänyt karhukoirien luonnetta. Itsevarmuus, rohkeus, ihmisvihaisuus ja toisten koirien sietokyky menevät valitettavan usein sekaisin rodun harrastajiltakin. Jatkossa luonteen testaamiseen tullaan kiinnittämään huomiota, kuten jo on aloitettukin, jalostustarkastusten yhteydessä. Myös ulkomuototuomareita pyydetään huomioimaan arka käytös kehässä. Jotta luonteet eivät pehmenisi liikaa, yritetään kiinnittää huomiota jalostusvalinnoissa vahvan, itsevarman luonteen säilyttämiseen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2025	Terveyskysely
2026	Terveyskyselyn tulokset
2027	
2028	PEVISA- ja JTO-ohjelman päivitys
2029	PEVISA- ja JTO-ohjelman hyväksyttäminen

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen
Kaikkinaista koiran jalostusta, terveydenhoitoa, valmennusta ja ajankohtaista tieteellistä tutkimusta käsittelevää tiedottamista, avoimuutta sekä keskustelua lisätään. Asiantuntija-artikkeleita kirjoitetaan ja hankitaan Pystykorvalehdessä julkaistavaksi. Jalostuskriteereitä uudistetaan tiedon lisääntyessä. Osallistutaan ja tuetaan tieteellistä tutkimusta. PEVISA ja yhdistelmäsuositusten kriteerejä muutetaan tarvittaessa.

Erityisesti seurataan ja tilastoidaan seuraavia asioita:

- koirien sukulaisuusasteen mittarit
- käyttöominaisuuksien kehittyminen
- rekisteröinnit ja kasvattajat
- PEVISA tulokset
- populaation terveys viiden vuoden välein
- hedelmällisyyden mittarit sekä lisääntymiseen liittyvät ongelmat
- muu terveystilanne ja sairaudet
- luonteen kehitystä

Vuosittain tehtävät:

- Jalostustarkastus
- Suosituskriteerien päivitys
- Kantajalistojen päivitys
- Astutusten, synnytysten ja terveyden seuranta
- Urosten valinta geenivara ohjelmaan
- Jalostusryhmän kouluttautuminen

7. LÄHTEET

KoiraNet jalostustietojärjestelmä Karjalankarhukoirien terveyskyselyn 2005-15 tulokset Suomen Kennelliiton

julkaisut/SKL Karjalankarhukoiran JTO 2010 – 2015 http://koiratietokanta.fi/shhj/laajahaku.php

8. LIITTEET

- Rotumääritelmä (Hyväksytty FCI 2015)